

ट्राफिक व्यवस्थापनमा ट्राफिक प्रहरी नै लापरवाह

प्रस, वीरगंज, २५ कात्तिक/
वीरगंजको ट्राफिक व्यवस्थापनमा
ट्राफिक प्रहरी नै लापरवाह देखिएको
छ। सोमवार मात्र महानगरको ट्राफिक

र आन्तरिक राजस्व कार्यालय, गीता
मन्दिर रोडदेखि माईस्थान चोकसम्म
सडक निर्माण शुरू गरेकोले वीरगंजको
ट्राफिक केही दिनदेखि अस्तव्यस्त छ।

आलोचना खेप्नुपरेको हो।
वीरगंज मनपाको घण्टाघरदेखि
माईस्थानसम्मको मुख्य सडक बन्द
गरिएपछि सवारीसाधनहरू यत्रतत्रबाट

तस्वीर: प्रतीक

सडक अवरुद्ध गरि निजी नेटवर्कको कार्य गरिदै। तस्वीर: प्रतीक

व्यवस्थापनको लागि जिल्ला प्रहरी
कार्यालय, पसाले छलफल गरेको थियो।
छलफलमा ट्राफिक व्यवस्थापनमा
स्थानीय जनप्रतिनिधि र महानगरले चासो
नदेखाएको भनी सहभागीहरूले दुःखेसो
पनि पोखेका थिए।

तर छलफलको भोलिपल्ट आज
मङ्गलवार ट्राफिक प्रहरीले घण्टाघरदेखि
माईस्थान क्षेत्रमा निजी इन्टरनेट
कम्पनीको तार जडानको लागि मुख्य
बाटो अवरुद्ध गर्‍यो।

सघन शहरी तथा भौतिक निर्माण
कार्यालयले वीरगंज महानगरको
आदर्शनगर चोकदेखि क्याम्पस रोडसम्म

असोजदेखि शुल्क लिने
प्याब्सनको निर्णय

प्रस, वीरगंज, २५ कात्तिक/
प्याब्सन पसाले लकडाउन अवधिमा
विद्यालय सञ्चालन नभएको शुल्क नलिने
निर्णय गरेको छ।

प्याब्सन पसाको आज बसेको बैठकले
लकडाउनपछि असोज १ गतेदेखि
विद्यालय सञ्चालन भएको हुनाले सोही
अवधिदेखिको मात्र शुल्क लिने निर्णय
भएको प्याब्सन पसाका अध्यक्ष डा
हरिशङ्कर साहले बताए।

लामो समयदेखि विद्यालय बन्द हुँदा
शिक्षकको तलब, घरभाडा, बिजुली
बत्तीलगायतका शुल्क मितना नभएको हुँदा
विद्यार्थीहरूसँग मासिक शुल्क लिने-नलिने
विषयमा प्याब्सन पसासँग आबद्ध
विद्यालयबीच मतान्तर थियो। प्याब्सनसँग
आबद्ध केही विद्यालयले अनलाइन शिक्षा
शुरू गरेको र शुल्क माग गरेकोमा
बैठकले अभिभावक र विद्यालयबीच
आपसी समझदारीमा सो समस्या समाधान
गर्न सुझाएको छ।

विकास निर्माणको काम सबैको हितमा
हो तर ट्राफिकले निजी इन्टरनेट
कम्पनीको तार जडानको लागि आज
वीरगंजको मुख्य सडक अवरुद्ध गर्दा

गन्तव्यतर्फ जानुपरेको थियो।
सो क्रममा महानगरका सहायक
सडकहरू पनि सवारीसाधनले जाम हुन
पुग्यो।

लजिस्टिक नियमावली नबन्दा नेपाली आयातकर्ता समस्यामा -व्यवसायी

राधेश्याम पटेल, परवानीपुर, २५ कात्तिक/
नेपाल आयातमा निर्भर मुलुक हो।
यहाँ सियोदेखि सुनसम्म छिमेकी राष्ट्र
भारत, चीन तथा तेस्रो मुलुकबाट आयात
गर्नुपर्छ। त्यहीँ आयात-निर्यातलाई सहज
बनाउने लजिस्टिक कम्पनी सञ्चालन
नियमावली नबन्नेको कारण
आयातकर्ताहरू समस्यामा छन्।

नेपाल सरकार र उद्योग वाणिज्य
तथा आपूर्ति मन्त्रालयले लजिस्टिक
व्यवसाय व्यवस्थित सञ्चालनका लागि
नियमावली यसअघि बनाउनुपर्ने हो।
लजिस्टिक नियमावली नबन्नेको कारण
लजिस्टिक कम्पनीहरू कम्पनी
रजिस्ट्रारको कार्यालयमा दर्ता गरेर काम
गर्न बाध्य भएको वीरगंजका उद्योगी
व्यवसायीहरूले गुनासो गरेका छन्।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासङ्घ
मातहतका पारवहन तथा यातायात समिति
संयोजक एवं वीरगंज उद्योग वाणिज्य
सङ्घका पूर्वअध्यक्ष अशोक टेमानीले
भने, "सरकारले चाहेको छैन कि
लजिस्टिक व्यवसाय पनि एउटा उद्योग
सरह नै दर्ता भएर नेपालमा फस्टाओस्,
त्यस कारण ऐन नियमावली नबनाएको
हो, नियमावली बनेको भए अहिलेसम्म
नेपाली लगानीकर्ताहरूले विदेशबाट
मालसामान आयात-निर्यात गर्न लगानी
गरिसकेका हुने थिए।"

अहिले वीरगंज र काठमाडौँमा समेत
गरी दुई दर्जनभन्दा बढी लजिस्टिक

अशोक टेमानी

सुरेश हँगाटा

माधव राजपाल

कम्पनी कम्पनी रजिस्ट्रारमा दर्ता भएर
काम गरिरहेका छन्। उद्योगी टेमानीले
तीन वर्ष पहिले वीरगंजमा २ करोड
रुपैयाँ लगानी गरेर यश लजिस्टिक प्रा. लि.
दर्ता गरेर व्यवसायलाई सहजीकरण
गरिरहेका छन्। यदि सरकारले

लजिस्टिक व्यवसायको लागि नियमावली
बनाएको खण्डमा विदेशी लजिस्टिक
कम्पनीहरू पनि स्थानीय साझेदार खोजेर
कम्पनी दर्ता गरी सेवा उपलब्ध गराउन
दबाव पुग्ने उनको विश्वास छ।
उनले निजी क्षेत्रले श्रीसिया सुकखा

बन्दरगाहको याई अभावलाई मध्यनजर
गर्दै डाइपोर्ट भन्सारबाहिर १० बिघा जग्गा
लिएर निजी टर्मिनल याई बनाउन खोज्दा
पनि सरकारले चासो नदिएको बताए।
"निजी क्षेत्रले निजी डाइपोर्ट बनाउन
चाहेका छन्, जग्गा पनि खरीद भइसकेको

गरिने यहाँ चलन छ। धान कटानी गरेका
केही किसानले दलहनमा मुसुरो, खेसारी,
तेलहनमा तोरी, आलस र तरकारी
खेतीमा आलु रोप्दैछन्।

बज्रियानमा विन्ध्यवासिनी,
पकाहामैनपुर, कालिकामाई, धोबिनी,
छिपहरमाई, जगरनाथपुर गाउँपालिका
र पोखरिया तथा बहुरमाई नगरपालिका
पर्छन्।

अहिले धानखेतीसँगै किसानहरूलाई
गहुँ, तेलहन र दलहन खेतीका लागि
मलको आवश्यक परेको छ तर
किसानहरूले मल पाउन सकेका छैनन्।
गाउँघरमा मल नपाएपछि उनीहरू अहिले
भारतको इनर्वा, मैनाटार, सिकटा,
भेलाहीलगायतका ठाउँबाट मल
ल्याइरहेका छन्।

रक्सौल विधानसभामा बिजेपी उम्मेदवार प्रमोद सिन्हा जीत नजीक

प्रस, रक्सौल, २५ कात्तिक/
भारत बिहार रक्सौल विधानसभा
क्षेत्रमा एनडिए समूहको बिजेपी
उम्मेदवार जीत नजीक पुगेका छन्।

भारतीय चुनाव आयोगद्वारा जारी
डाटा अनुसार नोभेम्बर १० तारिख
मङ्गलवारको दिन बिहान ८ बजेदेखि शुरू
भएको मतगणना नतीजा अनुसार बिजेपी
उम्मेदवार प्रमोदकुमार सिन्हा जीत
नजीक पुगेका हुन्।

मङ्गलवार साँझ पौने ७ बजे समाचार
तयार पार्दासम्म उनको मत ५८ हजार
१ रहेको छ भने दोस्रो स्थानमा
महागठबन्धनबाट काङ्ग्रेसबाट चुनाव
लडेका रामबाबुप्रसाद यादवले २९ हजार
५ सय ६ मत ल्याएका छन्।

त्यसैगरी, तेस्रो स्थानमा सुरेशकुमार
यादव रहेका छन्। उनले २२ हजार ८

सय ४७ मत ल्याएका छन्।

रक्सौल विधानसभा क्षेत्रका
भाजपाबाट वर्तमान विधायकसमेत रहेका
डा अजयकुमार सिंह मायावतीको बृहन
समाजवादी पार्टीबाट चुनावी मैदानमा
उत्रेका थिए। उनी ९ हजार ९ सय २०
मत हासिल गरी चौथो स्थानमा रहेका
छन्।

समाचार तयार पार्दा बिहारमा
एनडिए समूहले नै सरकार बनाउने
सम्भावना देखिएको छ।

मतगणनाको ५ घण्टासम्म
महागठबन्धनले बढत बनाएको थियो भने
दिउँसो १२ बजेपछि एनडिएले
महागठबन्धनलाई पछि पारेको थियो।
साँझ पौने सात बजेसम्म एनडिए
१२४ सिट, महागठबन्धन १११ सिट र ८
सिटमा अन्य उम्मेदवारले बढत बनाएका

प्रमोदकुमार सिन्हा

छन्।
मङ्गलवार अबर रातिसम्म बिहार
विधानसभा चुनावको नतीजा आउने
भारतीय चुनाव आयोगको आकलन छ।

बज्रियानका किसानहरू दलहन र तेलहन खेतीमा व्यस्त

प्रस, पोखरिया, २५ कात्तिक/
पसा जिल्लाको बज्रियानमा अहिले

कतिपय किसानले धानखेती कटानी
गरिसकेका छन् र गहुँ रोप्ने तरखरमा

तस्वीर: प्रतीक

धानबाली काट्ने, भित्र्याउनेसँगै गहुँबाली
रोप्ने र दलहन तथा तेलहन खेती गर्ने
कार्य शुरू भएको छ।

छन्।
केही किसानले धानबालीमै दलहनखेती
शुरू गरेका छन्। धानसँगै दलहनखेती

छ, सरकारले अनुमति दिनुपर्‍यो, अनि
भारतीय रेलवेको कनेक्टिभिटी पनि उक्त
डाइपोर्टसम्म पुऱ्याइदिनुपर्छ। यसो भएमा
श्रीसिया सुकखा बन्दरगाहको भार पनि
कम हुन्छ र प्रतिस्पर्धा बढ्दा निजी क्षेत्रका
सामान आयातकर्ताहरूलाई आयात खर्च
घटाउन बागेनिड गर्न सकिन्छ,"
टेमानीको तर्क छ।

वीरगंजका अर्का उद्योगी माधव
राजपालले लजिस्टिक नियमावली नबन्दा
विदेशी कम्पनी दर्ता हुन नपाएकाले नेपाली
व्यवसायीले डलर र भारतीय रुपैयाँमा
भुक्तानी गर्न समस्या भएको सुनाए।
"भारतको कोलकातामा अधिकांश
विदेशी लजिस्टिक कम्पनीका कार्यालय
छन्, नेपाली व्यवसायीले बैंकिङ
प्रणालीबाट भारतीय रुपैयाँ खरीद गरी
ती लजिस्टिक कम्पनीहरूलाई भुक्तानी
गर्नुपर्ने झन्झट हुन्छ, यसरी दुई/तीन दिन
बैंकको प्रक्रिया पूरा गर्नमै बिन्ध, अर्कोतर्फ
हामीले भार खरीद गर्दा अतिरिक्त शुल्क
पनि तिर्नुपर्छ। कोलकातामा कार्यालय
नखोलेका विदेशी लजिस्टिक
कम्पनीहरूलाई त डलरमै भुक्तानी गर्नुपर्ने
बाध्यता छ।"

यस सम्बन्धमा वीरगंजका अर्का
उद्योगी सुरेश हँगाटाले नेपाल सरकारले
चर्को राजस्व, शुल्क तथा जरिवाना लिन
मात्रै जानेको उद्यम व्यापारका लागि
कसरी सहज हुन्छ भन्नेतर्फ सोच्दा पनि
(बाँकी पाँचौँ पातामा)

मरेको माछालाई मात्र पानीको प्रवाहले बाटोमा लैजान्छ । जीवित माछाले आफ्नो बाटो आफै निर्धारण गर्छ ।

विचारसार र सूक्तिहरू

प्रकाशक	: प्रतीक प्रकाशन समूह प्रा. लि. . वीरगंज-११
प्रधान सम्पादक	: जगदीशप्रसाद शर्मा
व्यवस्थापक/सम्पादक	: विकास शर्मा
सम्पादक	: शत्रुघ्न नेपाल/ खड्गबहादुर श्रेष्ठ (प्रताप)
समाचार सम्पादक	: आर. के. पटेल
बारा विशेष प्रतिनिधि	: गम्भीरा सहनी
मुद्रक	: प्रतीक प्रकाशन समूह प्रा. लि. (अफसेट छापाखाना)
चित्रातिथि	हल रोड, श्रीपुर, वीरगंज-११ (नेपाल), पोस्ट बक्स नं. ७८, फोन नं. ०९१-५२५९२२, ५२३९०५
	email: prateekdaily@gmail.com, prateekdaily@yahoo.com
	Website: www.prateekdaily.com

वीरगंजको ट्राफिक व्यवस्थापन

वीरगंजको ट्राफिक व्यवस्थापन भालुको कन्पट भएको छ । यसो हुनुमा प्रमुख कारण सडक साँघुरो हुनु हो । यसलाई फराकिलो नपारुनेल समाधान निस्कंदैन । हो, सानै गान्धोसानो पर्दा एक निकायले अर्को निकायमाथि दोष थुपार्ने, व्यक्तिगत रिस-इवी साधने काममा भने अनियमित ट्राफिकले चाहिँदो सहयोग भने पुऱ्याइरहेको छ । दोस्रो समस्या भनेको प्रायः बैंकहरू खास ठाउँमा सीमित हुनु हो । आजको युगमा समस्त आर्थिक कारोबार बैंकबाटै हुने भएकोले तिनका शाखा-उपशाखा एकै ठाउँमा, खासगरी मेनरोड र आदर्शनगरमा हुनु पनि हो । बैंक, पसलजस्तो उपभोक्ता सामग्रीको विक्रेताहरूले बढी मानिसको आवागमन हुने स्थानलाई कारोबार गर्ने ठाउँ रोज्नु स्वाभाविक हुने भएकोले भीड एकै ठाउँमा एकत्र हुने कुराबाट इन्कार गर्न सकिन्न । जहाँ कारोबार बढी हुन्छ, त्यहाँ मानिसको भीड लाग्छ, मानिस थुप्रै भएपछि सवारीसाधन पनि बढी हुन्छ । मानिस पनि बढी र सवारीसाधन पनि बढी भएपछि सवारी व्यवस्थापन जटिल हुने भइहाल्यो ।

तेस्रो समस्या छ, ट्राफिक प्रहरीको । शहर दिनदिनै फैलिँदै गएको छ । विभिन्न ठाउँमा चोक-चौतारो बनेका छन्, सडक सञ्जाल पनि फिँजिएको छ । तर ट्राफिक प्रहरीको सङ्ख्याले यी सबै ठाउँ हेर्न सक्दैन । वीरगंजलाई महानगरपालिका भनिन्छ, तर यहाँ एउटा ठाउँमा पनि ट्राफिक नियन्त्रक लाइट छैन । ट्राफिक व्यवस्थापनमा योभन्दा ठूलो विडम्बना के होला ? शहरमा त घरपिच्छे दुई-तीनवटा दुई पाङ्ग्रे सवारीसाधन छन्, चार पाङ्ग्रेको सङ्ख्या पनि सडकको लम्बाइ-चौडाइले धान्नेभन्दा धेरै छ । सार्वजनिक सवारीको एउटा साधन यस महानगरपालिकाको सडकमा छैन । सबै आफ्नै सवारीसाधन चढ्छन्, नहुनेले रिक्का चढ्छन्, विद्युतीय होस् वा मानव चालक । यसले पनि ट्राफिक व्यवस्थापनमा ठूलो अवरोध पुऱ्याउने गरेको छ । तर यिनको विकल्प आजसम्म वीरगंज महानगरपालिका, वीरगंजको नागरिक समाज वा ट्राफिक प्रहरी वा जिम्मेवार, कुनै पनि सरकारी निकायको दायित्वभित्र पर्न सकेको छैन । यस्तोमा फलानोको दायित्व हो, गरेन, हामी एकलैले गरेर हुँदैन भन्ने गुनासोबाहेक केही पनि सुन्न पाइन्न । यसको विकल्पका लागि सबैले मूल समस्या उधिन्नुपर्छ र त्यसको कार्यान्वयनमा निष्पक्ष, पूर्वाग्रहरहित भएर लाग्नुपर्छ । अन्यथा रोड-कराड मात्र रहनुबाहेक केही हुन सक्दैन ।

आज वीरगंजको सबैभन्दा ठूलो र प्राथमिक आवश्यकता हो, मूल सडक फराकिलो पार्नु । भीड हुने सरोकारका कार्यालयहरूलाई सबै वडामा छन् । २०६८ सालको जनगणना अनुसार अढाई लाख जनसङ्ख्या भएको महानगरपालिकामा व्यवस्थित भनिएको बजार एउटा मात्र छ । बजारहरू नै अपर्याप्त छन्, जो छन् ती व्यवस्थित छैनन् । नगरवासीमा नागरिक चेतना ठगाम्मी छैन भने पनि हुन्छ । आफैले के गर्दा सबैलाई सजिलो हुन्छ भन्ने कसैले सोचदैन, बरु के गरेर असजिलो पार्न सकिन्छ, त्यसमा कोही कसैभन्दा पछि रहँदैन । उपलब्ध साधन-स्रोतमा प्रहरीले ट्राफिक व्यवस्थापन गर्न खोज्छ, नागरिकले अधिकारको अत्तो थापिहाल्छ । सडकमा पार्क गर्न नदिने नियम लगाउँछ, सवारीसाधनले फूटपाथ नै भरिन्छ । जथाभावी पार्किङ गर्न नदिँदा पसलेहरू ग्राहक गुम्यो भनेर आन्दोलन गर्छन् । यस्तो नागरिक चेतना, साँघुरो सडकमा ट्राफिक व्यवस्थापन ! आकाशको फल मात्र हो ।

प्रतीक्षा गरौं आउँदैछ परिवर्तनको चौथो लहर

व्यवस्थापन विज्ञानको भाषामा परिवर्तन राम्रोको लागि हुनुपर्दछ । यो परिवर्तन दुई प्रकारले हुने गर्दछ । एउटालाई आमूल परिवर्तन र दोस्रोलाई क्रमिक परिवर्तन भनिन्छ । परिवर्तनमा दुई प्रकारको बल प्रयोग हुने गर्दछ । परिवर्तनलाई रोक्ने बललाई अवरोधक बल र परिवर्तनलाई सघाउने बललाई वाहक शक्ति भनिन्छ । नेपालमा माओवादी जनयुद्ध आमूल परिवर्तनको उद्देश्य लिएर भएको थियो तर यसको अन्त्य भने क्रमिक परिवर्तनको रूपमा भयो । समाजको चरित्र पनि परिवर्तनशील हुन्छ र यसमा पनि दुवै प्रकारका बलले कार्य गरिरहेको हुन्छ । शान्ति सम्झौतापछि क्रमिक सुधारको चपेटामा परेका लडाकूहरूको सत्ता प्राप्ति गरेर शासक बन्ने मोह तह लगाउन कमरेड प्रचण्डलाई परेको अठेरालाई उनले आफू अभिमन्युसहर चक्रव्युहमा परेको भन्दै यसबाट उम्किनै प्रयासस्वरूप काङ्ग्रेससँग बनेको सरकारबाट अर्भीष्टहरू, खास गरेर सङ्क्रमणकालीन न्याय र बेपत्ता सम्बन्धमा रहेको असन्तुष्टि समेतलाई गाभेर एमालेसँग एकीकरण गर्न पुगेका हुन् । तर समस्या कहिले भयो भने प्रजातन्त्र प्राप्तिपछि सबैभन्दा बढी समय नेपाली काङ्ग्रेस सरकारमा रहेकोले सत्ताको जति आवश्यकता प्रचण्ड कमरेडलाई थियो त्यति नै प्रम ओली वा भन्ने एमाले समूहलाई पनि थियो । जित्नको लागि दुवै सँगै बस्नु जरूरी थियो र त्यसैको लागि एक ठाउँमा बस्नु पुर्या 'एक म्यान में दो तलवार' को अवस्था पैदा भयो र आजको रँडाको मच्चिएको हो ।

अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा भारत र अमेरिकाले सम्बन्धको स्तरमा गिरावट आउनु, बङ्गलादेशबाट मल आउन नसक्नु यो सरकारको असफलताको कारण हो भने राष्ट्रिय स्तरमा काण्डैकाण्डले भरिएको कार्यकाल, कोरोना उपचारको असफलता, खासगरी विकास बजेट खर्च हुन नसक्नु छँदै थियो, तर हद तब भयो जब शक्ति प्रदर्शनको लागि कर्णाली विवाद शुरू भयो । हदभन्दा बढी तब भयो जब वीरगंजमा नेकपाकै कार्यकर्ता मुकेश चौरसियाको हत्यापछि ८ दिनसम्म देशकै लागि कलङ्क हुने दुर्भाग्यपूर्ण नाटक मञ्चन भयो । नेकपाका पूर्व सभासदको नाम राखेर उजुरी दिइएकोले जाहेरी नबुझ्ने पसा एसपीको अडान कानूनसम्मत थिएन । जाहेरी बुझ्दैमा पूर्वसभासद अपराधी साबित हुने थिएनन् । सरकारी वकीलको कार्यालयमार्फत जाहेरी बुझ्नेपनि पूर्वसभासद फरार नै छन् । पहिले पनि त्यस्तै हुन्थ्यो । त्यो भएको भए कानूनको इज्जत जोगिने थियो । तर त्यो नभएर

नेकपाका मातृका यादवलागायत नेताहरूको आन्दोलन र त्योभन्दा महाविजोग कमरेड प्रचण्डले जाहेरी यथावस्थामा बुझ्न सम्बन्धित निकाय अर्थात् स्थानीय प्रशासनसँग गृहार मान्नुप्यो । माओवादी जनयुद्धका सर्वोच्च कमाण्डोले स्थानीय

स्तरमै प्रजातन्त्र समर्थक बललाई स्थिरता र स्थायित्व दिन चुके । तेस्रो लहर सन् १९७४ देखि १९९० सम्म चलेको मानिन्छ । यो लहरले नै ९० को दशकमा गोर्वाचो भलाई 'ग्लासो स्त' र 'पेरेश्चोइका' ल्याउन बाध्य पारेको थियो ।

व्यवहारबाट स्पष्ट देख्न र बुझ्न सकिन्छ । हालसालै अमेरिकामा कालाहरूसँग भएको पुलिसिया व्यवहारले उत्पन्न 'ब्लैक लाइभ्स मैटर' आन्दोलन अमेरिकाबाट शुरू भएर, ब्रिटेन हुँदै न्युजिल्यान्डसम्म पुगेको मात्रै होइन कोलम्बस, चर्चिलजस्ता

स्वतन्त्र विचार

विनोद गुप्ता

अमेरिकाको निर्वाचनको दौरान उठेका मुद्दाहरूसँग तुलना गरी हेर्दा एउटा खास वर्गलाई छाडा हुन दिएको, कोरोना नियन्त्रणमा असफल भएको र आर्थिक वृद्धिद्वार ०.६ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण भइरहेको अवस्थामा अमेरिकाबाट चलेको हावा बिहार हुँदै नेपाल प्रवेश नगर्ला भन्न सकिदैन ।

सुरक्षा अधिकारीसँग जाहेरी दर्ता गर्न माग गर्नुपर्ने अवस्थाले प्रचण्डको स्थानका साथै देशको कानूनी राज्य व्यवस्थाको दयनीय अवस्था दर्शाउँछ । ७-८ दिनसम्म प्रहरीको लागि गैरकानूनी भएको जाहेरी सरकारी वकीलको कार्यालयमा हुनुहुँदा स्वस्वरूपमा पुगेर प्रहरी समक्ष आउँदा कानूनसम्मत हुन पुग्यो । आखिर किन ? समाजको गति क्रमिक परिवर्तनको पक्षधर हुन्छ र समयसापेक्ष पनि हुन्छ, त्यो क्रमशः राष्ट्रभरि फैलिन्छ र त्यो अवस्थामा परिवर्तनकारी वा हँक्ने बल क्रमशः बलियो हुँदै गएर अवरोधक बल कमजोर हुन पुग्छ र परिवर्तन हुन्छ । तर यस्तो परिवर्तनलाई समेत व्यवस्थित गर्न नेतृत्वको खोचो पर्दछ । नेतृत्वले परिवर्तन पछ्याइ यसलाई स्थिरता र स्थायित्व प्रदान गर्ने काम गर्दछ । यस्तो नहुँदा अवरोध गर्ने समूहले परिवर्तनलाई स्थिर हुन दिदैन र विकास हुन सक्दैन । विश्वको राजनैतिक इतिहासलाई हेर्दा सन् १८२८ देखि १९२६ सम्म लोकतन्त्रको लहर चलेको पाइन्छ, जसबाट पश्चिम युरोप हुँदै अमेरिका र अस्ट्रेलियासम्म पुगेको देखिन्छ । प्रजातन्त्रको दोस्रो लहर भने १९४५ देखि १९६२ सम्म चलेको थियो । यसले अफ्रिका र एशियाका अधिकांश मुलुकहरूमा पश्चिम मोडेलको प्रजातन्त्र स्थापना भएको थियो । युरोपेली साम्राज्यको अन्त्य हुनुका साथै अफ्रिका र एशियाका धेरै मुलुक स्वतन्त्र भएका थिए । नेपालमा पनि राणा शासनको समाप्ति यसै बेला भएको हो ।

नेपाली काङ्ग्रेसको नेतृत्वमा भएको २००७ सालको क्रान्तिपश्चात् नेपालमा राणाकालको अन्त्य भएको थियो । तर फेरि १९५४ देखि १९७५ सम्म 'प्रतिगामी लहर' पनि चलेको पाइन्छ, जुन क्रममा नेपालमा राजा महेन्द्रले प्रजातन्त्र मासेर सत्ता आफ्नो हातमा लिए । यो 'कु' कति सम्भव भयो भने त्यति बेलाको नेकाको सरकारको नेतृत्व गर्ने नेता स्व. विपी कोइरालाले अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय

न्यसपछि सोभियत सङ्घको विघटन हुँदै लोकतन्त्र स्थापनाको शुरूआत भएको पाइन्छ ।

दोस्रो र तेस्रो चरणको सन् ८० को दशकसम्मको अवधिमा प्रायः सैनिक विद्रोह वा गृहयुद्धबाट सत्तापलट हुँदै आएपनि त्यसपछिको अवधिमा हतियारको प्रयोगबाट ल्याइने सत्ता परिवर्तनमा क्रमिक कमी आउँदै गएको र त्यसको सट्टा संविधानप्रदत्त अधिकारको आफूखुशी व्याख्या गरी एकलौटी ढङ्गले शासन सत्ता सञ्चालन गरी तानाशाहीको नयाँ नमूना प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । चौथो लहर ९० देखि नै निरन्तर स्वरूप परिवर्तन गरी चलिरहेको र यसैले नेपाललागायत दक्षिण अमेरिकी देशहरूमा प्रजातन्त्रको स्थापना भएको पाइन्छ । तर लोकतन्त्रको स्थापनापश्चात् परिवर्तनको वेगलाई रोक्ने केही अवरोधक बल पनि समाजमा हुन्छ जसले नियम कानूनको अपव्याख्या गरेर प्रजातन्त्रकै नाममा प्रजातन्त्रको खिल्ली उडाइरहेको हुन्छ । अहिले नेपालका प्रधानमन्त्री, भारतको नरेन्द्र मोदी, अमेरिकाका ट्रम्प, रूसका पुटिन र चीनका सी जिनपिङ यसै श्रेणीका नेता हुन पुगेका छन् । यिनले बुझ्न नसकेको कुरा के हो भने प्रख्यात वैज्ञानिक न्युटनले to every action there is equal and opposite reaction भनेजस्तै उनीहरूले गर्न खोजेको क्रान्तिकै गर्भमा प्रतिक्रान्ति लुकेको छ । परिवर्तन जहिले पनि राम्रोको लागि गरिने काम हो । त्यसैले यो लोक-लोभ्याउने हुन्छ । यस्तो लोक-लोभ्याउने नारा दिएर जब कुनै व्यक्ति वा दल अगाडि आउँछ त्यसले जनताको व्यापक समर्थन पाउँछ तर लोक-लोभ्याउने लक्ष्य प्राप्त नभएपछि सिर्जित असन्तोषबाट प्रतिक्रान्ति जन्मन्छ र यसको अप्रतिम उदाहरण हालै भारतको बिहार राज्यमा भइरहेको निर्वाचनका दौरान भारतीय जनता पार्टीका नेताहरू र स्वयं बिहारका मुख्यमन्त्रीसँग जनताले गरेको

आधुनिक र प्रजातान्त्रिक राज्य निर्माण गर्ने, कहलिएका नेताहरूको स्मारक ढालिइएको छ । अमेरिकामा ट्रम्पले गौरा नश्लवादी सङ्गठनलाई छुट दिएको, कोरोना नियन्त्रणमा पूर्णतया असफल भएको र अर्थतन्त्रमा आएको ३१.४५ प्रतिशतको गिरावटका कारण उनको अस्वीकार्यता बढेको मत सर्वेक्षणबाट जानकारी प्राप्त भएकै थियो । यो लेख छापिँदासम्म अमेरिकी राष्ट्रपतिको निर्वाचन र बिहार राज्यको निर्वाचनको परिणाम सार्वजनिक भइसकेको छ । बिहारमा समेत यसपालि जातपात र उच्चनीच छाने रोजगार र शिक्षाको मुद्दामा चुनाव भइरहेको छ । यस्तोमा अमेरिकामा ट्रम्पको हारले संसारभरिकै सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने र प्रजातन्त्रको चौथो लहरलाई ऊर्जा प्रदान गर्नेछ भने भारतको बिहार राज्यमा तेजप्रताप र उनको दलको बहुमतले सीमावर्ती नेपाली क्षेत्रको सोचलाई समेत प्रभावित गर्नेछ । नेपालमा मधेसको विकास नहुनुको पछाडि नीतिगत भेदभाव एवं मधेसी नेताहरूको सामन्तवादी सोच नै कारक रहेको छ । यो सोचमा नेताहरूले परिवर्तन गर्नुपर्नेछ, अन्यथा सीमान्तकृत भारतीय निर्वाचन क्षेत्रहरूबाट पाठ सिकेको जनताले नेताहरूलाई पाठ सिकाउने छ ।

नेपालमा कमरेड ओली सरकारको तीन वर्षे कार्यकालको निष्पक्ष मूल्याङ्कन गरी अमेरिकाको निर्वाचनको दौरान उठेका मुद्दाहरूसँग तुलना गरी हेर्दा एउटा खास वर्ग वा समूहलाई छाडा हुन दिएको, कोरोना नियन्त्रणमा पूर्णतया असफल भएको र आर्थिक क्षेत्रमा समेत वृद्धिद्वार ०.६ प्रतिशतसम्म मात्र रहने प्रक्षेपण भइरहेको अवस्थामा अमेरिकाबाट चलेको हावा भारतको बिहार हुँदै नेपाल प्रवेश नगर्ला भन्न सकिदैन । यसको वेगलाई कसले कसरी रोक्ने वा चौथो लहरले नेपाललाई पनि बेने हो कि हेर्न प्रतीक्षा गरौं ।

स्वास्थ्यकर्मी भन्छन्- सङ्क्रमितको उपचार गर्दै जाँदा आँट बढ्यो

काठमाडौं, २५ कात्तिक/रासस
नेपालमा पनि कोभिड-१९ को सङ्क्रमण देखिन थालेपछि उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीलाई पनि चुनौती रहेको थियो । अन्य रोगभन्दा छिटो सन्, सावधानी भएर उपचार गर्नुपर्नेजस्ता कारणले शुरूमा कसरी उपचार गर्ने भन्नेमा स्वास्थ्यकर्मीलाई लागेको थियो । भौतिक पूर्वाधारको कमी र पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य सामग्रीको अभावले अस्पताल र स्वास्थ्यकर्मीलाई उपचारमा समस्या भएको थियो । स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयले पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य सामग्री उपलब्धता, स्वास्थ्य बीमा र शतप्रतिशत भत्ताको व्यवस्थापन गरेपछि स्वास्थ्यकर्मीले पनि सङ्क्रमितको उपचारमा सहज बनाएको थियो । उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीले विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनको कोभिड-१९ सम्बन्धी मापदण्ड र तालीमले सङ्क्रमितलाई उपचारमा सघाएको बताउँछन् । विरामीलाई उपचार गर्दै जाँदा सिकेको

अनुभव उपचार गर्न दक्षता हासिल आफूहरूले गरेको उनीहरूको भनाइ छ । शुरुका ट्रपिकल तथा सरुवा रोग अस्पतालका निर्देशक डा सागर राजभण्डारीले शुरूमा विरामीको शय्यासम्म जान डराएकोमा पछि शय्यासम्म पुगेर विरामीलाई मुसाने छुने गरेको बताए । "शुरुमा के कसरी उपचार गर्ने भन्नेमा थियो । पछि विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनको मापदण्ड र तालीम लिएपछि सिके गर्नु र उपचार गर्न पनि अग्र्यस्त भयो," उनले भने, "त्यसपछि त हामीले अन्य विरामीलाई जस्तै सङ्क्रमित भएका विरामीलाई उपचार गर्न थाल्यौं ।" उनले नेपालमा दोस्रो सङ्क्रमित देखिएपछि आफूहरूले योजना बनाएर विरामीको उपचार गरेको अनुभव सुनाए । "पहिलो सङ्क्रमितलाई हामीले उपचार गर्दा खासै योजना बनाएका थिएनौं," उनले भने, "जब दोस्रो सङ्क्रमित फेला परे अनि हामीले उपचारको लागि योजना बनाएको थियो ।" यस्तै, सशस्त्र प्रहरी अस्पतालका डा

प्रवीण नेपालले अस्तापलका स्वास्थ्यकर्मी शुरूमा कोभिड-१९ का सङ्क्रमितको उपचार गर्न डर मानेको बताए । आफूले सरुवा रोगका अन्य विरामीलाई पहिले उपचार गरे पनि कोभिड-१९ का विरामीलाई भने उपचार गर्दा अलिअलि डर हुने गरेको बताए । पछि स्रोत साधन उपलब्धता र तालीम लिएपछि सङ्क्रमितको उपचार गर्न कोही स्वास्थ्यकर्मी नहिचकिचाएको उनको भनाइ छ । "मैले कोभिड-१९ अगाडि क्षयरोग, एचआइभी, फुलु, डेंगुजस्ता सरुवा रोगको पनि उपचार गरेको थिएँ," उनले भने, "शुरुमा कोभिड-१९ को कसरी उपचार गर्ने भन्ने अलमल र डर हुन्थ्यो । पछि तालीम लिएपछि र विरामीको उपचार गरेपछि सिके गर्नु ।" उनले युरोपमा भएका साथीसँग समन्वय गरेर पनि अस्पतालमा आउने सङ्क्रमितको सफल उपचार गरेको अनुभव सुनाए । "शुरुमा के होला ? सङ्क्रमितलाई कसरी शय्यासम्म पुऱ्याउने होला । के

कसरी गर्ने भन्ने द्विविधा थियो," उनले भने, "तर पछि तालीम र विदेशका साथीसँगको समन्वयमा उपचार गर्न सिकियो । अहिले त सामान्य जस्तो लाग्छ ।" उनले व्यक्तिगत सुरक्षा कवच (पिपिई) लगाएर कोभिड-१९ को सङ्क्रमण नसर्ने भएपछि स्वास्थ्यकर्मीले जति पनि सङ्क्रमितको उपचार गर्न सक्ने बताए । पहिलेपहिले सङ्क्रमित पनि उपचार गर्न आउँदा आत्तिने, डराउने गरेका थिए तर अहिले त्यस्तो समस्या नभएको उनको भनाइ छ । अस्पतालका डा नेपालले पहिले दिनमा एकपटक मात्र भेट्ने विरामीलाई अहिले दैनिक चार-पाँच पटक भेट्ने गरेको बताए । कोभिड-१९ अस्पताल वीर अस्पतालको कोभिड-१९ को सघन उपचार कक्ष (आइसियू)मा कार्यरत नर्स मुना पोखरेललाई पनि शुरूमा कोभिड-१९ का सङ्क्रमितको उपचार गर्न डर लाग्यो । न्यूरो वाडमामा काम गरिरहेकी कसरी शय्यासम्म पुऱ्याउने होला । के (बाँकी चौथो पातामा)

दुई साताभित्र बङ्गलादेशबाट मल आउँछ - कृषि मन्त्रालय

काठमाडौं, २५ कात्तिक/रासस

सोमवार बसेको मन्त्रपरिषद् बैठकले बङ्गलादेशबाट ५० हजार मेट्रिक टन रासायनिक मल खरीद गरेर ल्याउन कृषि मन्त्रालयलाई स्वीकृति दिएसँगै मल खरीदको प्रक्रिया शुरू भएको छ। सरकारले जिटुजीमार्फत रासायनिक मल खरीदको निर्णय गरेसँगै मन्त्रालयले बङ्गलादेश सरकारलाई समझदारीपत्र पठाउने तयारी भएको जनाएको हो। मन्त्रालयका प्रवक्ता डा हरिबहादुर केसी सरकारको निर्णय अनुसार

समझदारीपत्र बङ्गलादेश सरकारलाई पठाएपछि उताबाट स्वीकृति आएलगत्तै खरीद प्रक्रिया शुरू हुने बताउँछन्। "हाम्रो सरकारले जस्तै बङ्गलादेश सरकारबाट नेपाललाई मल दिने विषयमा निर्णय हुनुपर्छ। उताबाट निर्णय भएर सहमतिपत्रमा हस्ताक्षरसँगै मल आउँछ," उनले भने, "दुई देशका सरकारबीचको खरीद प्रक्रिया भएका कारण मलको पैसा सीधै सरकारको खातामा जान्छ। मल दुवानीको सबै प्रक्रिया यसअघि नै टुङ्गिसकेको छ।"

उनका अनुसार सबै प्रक्रिया पूरा गरेर अबको दुई सातामा पहिलो किस्ताको मल नेपाल आइपुग्ने अनुमान गरिएको छ। "हामीले अनुमान गरेजस्तै सबै काम सरासर भयो भने छिट्टै मल आइपुग्छ, दुवानीका लागि कम्पनी छनोट भइसकेको छ, उताबाट हुन्छ भन्नासाथ खरीदको काम शुरू हुन्छ," उनले भने।

कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालयले मल दुवानीका लागि कृषि सामग्री कम्पनीलाई यसअघि नै स्वीकृति दिइसकेको छ। मन्त्रालयको स्वीकृति अनुसार कम्पनीले दुवानीका लागि १५ दिनको समय राखेर गत असोज ३ गते अन्तर्राष्ट्रिय बोलपत्र आहवान गरेको थियो। कृषि मन्त्रालयले बोलपत्र प्रक्रियामार्फत मल दुवानी गर्न संयुक्त अरब इमिरेट्स (युएई)को जेन्ट्रेड एफजेडएफ कम्पनीलाई जिम्मा दिएको छ।

दुवानीका लागि पाँचवटा कम्पनीको आवेदन परेकामा जेन्ट्रेडले सबैभन्दा कम

मूल्यमा दुवानी गर्ने प्रस्ताव गरेको थियो। मन्त्रालय र जेन्ट्रेडबीच भएको सम्झौतामा ६० दिनभित्र मल ल्याइसक्नुपर्ने उल्लेख भए तापनि प्रक्रियामा ढिलाइ हुँदा समस्या हुन सक्ने अनुमान गरिएको कम्पनीका अधिकारीहरू बताउँछन्।

गत भदौमा दुई देशका सरकार प्रमुखबीच भएको टेलिफोन वार्तामा सापटीमा मल ल्याउने मौखिक सहमति भएको थियो। बङ्गलादेश सरकारले सुरुआती चरणमा सापटीमा दिने तयारी गरे तापनि पछिल्लो समय खरीद गरेर लैजानुपर्ने प्रस्ताव राखेको थियो। सापटीमा मल ल्याएर पुनः फिर्ता गर्दा दोहोर खर्चसँगै झन्झटिलो भएको र बङ्गलादेश सरकारले समेत खरीद गरेर लैजान प्रस्ताव गरेपछि पुनः खरीद गरेर ल्याउन लागिएको हो। बङ्गलादेशको प्रस्ताव अनुसार कृषि मन्त्रालयले पुनः मन्त्रपरिषद्को बैठकमा खरीदको प्रस्ताव लगेको थियो।

नदीजन्य पदार्थ उत्खननमा कडाइ मापदण्ड परिमार्जन गरिने

काठमाडौं, २५ कात्तिक/रासस

सरकारले नदीजन्य पदार्थको उत्खनन, सङ्कलन र बिक्री वितरणको

क्रसर उद्योग विधिपूर्वक दता भए/नभएको, मापदण्ड र उद्देश्य अनुसार सञ्चालन भए/नभएको तथा

नदीजन्य पदार्थको अवैध दुवानी गर्दै ट्याक्टर। तस्वीर: फाइल/प्रतीक

अनुगमन गरी नियमविपरीत पाइएमा कारबाही गर्ने भएको छ।

गृह मन्त्रालयमा मङ्गलवार बसेको समन्वयात्मक बैठकले क्रसर उद्योग र बालुवा प्रशोधन उद्योगमा समेत अनुगमन गरी मापदण्डविपरीत सञ्चालन भए कारबाही गर्न जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई निर्देशन दिएको छ। बैठकमा गृहमन्त्री रामबहादुर थापा, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइमन्त्री वर्षमान पुन, वन तथा वातावरणमन्त्री शक्ति बस्नेत, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्री लेखराज भट्टसहित ती मन्त्रालयका सचिव एवं शहरी विकास मन्त्रालय र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका सचिवको सहभागिता थियो।

बैठकले नदीजन्य पदार्थमा आधारित उद्योग तथा स्थानीय तहबाट ठेक्का लगाइएका नदीजन्य पदार्थको उत्खनन सङ्कलन र बिक्री वितरणको प्रभावकारीरूपमा अनुगमन गरी मापदण्ड विपरीत सञ्चालन भएकालाई कारबाही गर्न निर्देशन दिएको छ। यस्तै विनादर्ता सञ्चालनमा रहेका क्रसर तथा बालुवा प्रशोधन उद्योगलाई तत्काल बन्द गर्न निर्देशन दिइएको मन्त्रालयले जनाएको छ।

यसका लागि प्रमुख जिल्ला अधिकारीको नेतृत्वमा डिभिजन वन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी, घरेलु तथा साना उद्योग, मालपोत, नापी कार्यालयका प्रमुख तथा इन्जिनियरको संलग्नतामा नियमित अनुगमन गर्न भनिएको छ।

तिहारको तीन दिन बैंक नखुल्ने

काठमाडौं, २५ कात्तिक/रासस

कोरोना भाइरस सङ्क्रमणलाई ध्यानमा राख्दै वाणिज्य बैंकहरूले तिहारको बिदामा आफ्ना शाखाहरू नखुल्ने भएका छन्। सरकारले दिएको सार्वजनिक बिदाको समयमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाका सबै काउन्टर बन्द हुने नेपाल बैंकर्स सङ्घले जनाएको छ।

वाणिज्य बैंकहरूको छुटा सङ्कलन नेपाल बैंकर्स सङ्घले सीमित शाखा खोलेर बैंकिङ सेवा दिँदा कोरोना सँगै जोखिम बढ्ने सम्भावना भएको भन्दै नखोल्ने निर्णय गरेको जनाएको हो। सङ्घका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिल शर्मा कात्तिक २९ देखि मङ्सिर १ गतेसम्म गरी तीन दिन बैंकका शाखाले नखुल्ने बताउँछन्।

"हालसम्म वाणिज्य बैंकका ६ हजारभन्दा धेरै कर्मचारीमा कोरोना सङ्क्रमण पुष्टि भइसकेको छ। थप

कर्मचारीमा सङ्क्रमण र धेरै कारोबार नहुने अनुमान गर्दै बन्द गर्ने निर्णय गरेका हौं," उनले भने। हाल बैंकहरूले एटिएम तथा डिजिटल कारोबारलाई प्राथमिकतामा राख्दै आएको भन्दै यसपटक डिजिटल बैंकिङलाई प्रोत्साहन गरी शाखा खोलेर दिने सेवालाई बन्द गरेको बताएका छन्।

सङ्घले कोरोना भाइरस सङ्क्रमणबाट बच्न तथा जोखिम न्यूनीकरणका लागि डिजिटल बैंकिङ, मोबाइल बैंकिङ, इन्टरनेट बैंकिङ र एटिएम सेवाको अधिकतम प्रयोग गर्न आग्रह गरेको छ।

गत वर्ष दशैं तथा तिहारको बिदामा समेत सीमित बैंकका काउन्टरमार्फत सेवा प्रवाह गर्दै आएको बैंक तथा वित्तीय संस्थाले यस वर्ष कोरोना भाइरस सङ्क्रमणलाई ध्यानमा राख्दै सेवा बन्द गर्ने निर्णय गरेको हो।

कोभिड-१९ : थप २७३६ सङ्क्रमित, ८५३ निको

काठमाडौं, २५ कात्तिक/रासस

पछिल्लो २४ घण्टामा दुई हजार सात सय ३६ जनामा कोरोना भाइरस (कोभिड-१९)को सङ्क्रमण देखिएको छ।

स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयका अनुसार १२ हजार ६९० जनाको पिसिआर परीक्षण गर्दा एक हजार ५९ महिला र एक हजार ६७७ पुरुषमा सङ्क्रमण देखिएको हो।

नयाँ सङ्क्रमितसँगै नेपालमा अहिलेसम्म एक लाख ९९ हजार ७६० जना पुगेको छ। तीमध्ये ३४ प्रतिशत अर्थात् ६६ हजार ९४५ जना महिला र ६६ प्रतिशत अर्थात् एक लाख ३२ हजार ८५५ जना पुरुष रहेका छन्।

आज देखिएकामा प्रदेश नं १ का २५३ जना, प्रदेश नं २ का ९८ जना, वागमती प्रदेशका एक हजार ७८८ जना, गण्डकी प्रदेशका २०९ जना, लुम्बिनी प्रदेशका २७९ जना, कर्णाली प्रदेशका

१३ जना र सुदूरपश्चिम प्रदेशका ९६ जना रहेका छन्। अहिलेसम्म सक्रिय सङ्क्रमित ३८ हजार ३५ जना रहेका छन्।

निको हुने दर असी प्रतिशत

आजको सो विवरणमा आठ सय ५३ जना आज सङ्क्रमणबाट निको भइ घर फर्किसकेका छन्। अहिलेसम्म एक लाख ६० हजार ५७७ जना निको भएर घर फर्किएका छन्। नेपालमा निको हुने दर ८० प्रतिशत रहेको छ। यस्तै उपत्यकामा आज एक हजार ४२० जनामा सङ्क्रमण देखिएको छ। तीमध्ये ६०३

जना महिला र ८१७ जना पुरुष रहेका छन्।

२२ जनाको निधन

यस्तै आज २२ जनाको सङ्क्रमणबाट निधन भएको छ। अहिलेसम्म एक हजार १४८ जनाको सङ्क्रमणबाट निधन भइसकेका छन्। मन्त्रालयको तथ्याङ्क अनुसार सङ्क्रमितमध्ये मृत्यु दर ०.६ प्रतिशत रहेको छ। प्रति दश लाखमा ३९.३ जनाको निधन भएको मन्त्रालयले जनाएको छ।

यसैगरी सङ्क्रमितमध्ये ४०४ जना सघन उपचार कक्ष (आईसियु) र ९६

जनाको भेन्टिलेटरमा उपचार भइरहेको छ। तीमध्ये आईसियुमा प्रदेश नं १ का ४५ जना, प्रदेश नं २ का १२ जना, वागमती प्रदेशका १८४ जना, गण्डकी प्रदेशका ७६ जना, लुम्बिनी प्रदेशका ६२ जना, कर्णाली प्रदेशका आठ जना र सुदूरपश्चिम प्रदेशका १७ जना रहेका छन्।

यस्तै भेन्टिलेटरमा प्रदेश नं १ का १५ जना, प्रदेश नं २ का दुई जना, वागमती प्रदेशमा ५८ जना, गण्डकी प्रदेशका १५ जना र लुम्बिनी प्रदेशका छ जना रहेका छन्।

प्लानेटको घुम्नै पर्ने १० गन्तव्य सूचीमा अठ्ठनपूर्ण सर्किट

काठमाडौं, २५ कात्तिक/रासस

चर्चित अन्तर्राष्ट्रिय ट्राभल साइट लोन्ली प्लानेटले नेपालको अन्नपूर्ण सर्किटलाई घुम्नैपर्ने १० गन्तव्य सूचीमा राखेको छ। विश्व चर्चित गन्तव्य अन्नपूर्ण सर्किटलाई यो वर्ष लोन्ली प्लानेटले गन्तव्य सूचीमा पारेको हो। अन्नपूर्ण घुम्नैपर्ने गन्तव्य भएको उल्लेख गर्दै साइटले स्वर्ण मन्दिर, आकर्षक गाउँ, जङ्गल र वन्यजन्तुलाई नजीकबाट नियाल्न सकिने विशेषता उल्लेख गरेको छ। अन्नपूर्णको साहसिक र रोमाञ्चक यात्रा उत्प्रेरक हुने भन्दै पदयात्रापछि थाकेको शरीरलाई स्वादिष्ट परिकार र चियाले भरपूर आनन्द दिलाउन सकिने संस्थाले साइटमा लेखेको छ।

अन्नपूर्ण सर्किटमा रहेका अन्नपूर्ण क्षेत्र, तिलिचो ताल, कालीगण्डकी तथा थोरुला पाससम्मको यात्रा वर्णन गर्दै लोन्ली प्लानेटले विश्वभरका पर्यटकका घुमफिरको योजनामा राख्न पनि अन्नपूर्णलाई सुझाएको छ। अन्नपूर्ण क्षेत्र दृश्यावलोकन, उच्च हिमाली

भञ्ज्याङ, आरामदायी लज र स्याउका

परिकारका लागि चर्चित मानिन्छ।

नेपालको अन्नपूर्ण सर्किटको पदमार्ग। तस्वीर: सौजन्य

पर्यटकीय नगरी पोखराबाट उत्तरी क्षेत्रमा पर्ने यो क्षेत्रमा सात हजार मिटरभन्दा अग्ला १४ हिमाल पर्छन्। जसमा संसारकै दशौं अग्लो आठ हजार ९१ मिटरको अन्नपूर्ण प्रथम हिमाल हो। दश दिन लामो पदयात्रामा अन्नपूर्ण दक्षिण र अन्य दर्जनौं साना मार्ग समेटिएका छन्, जुन

हिमाली गाउँमा गएर जोडिन्छन्। घुम्नैपर्ने

१० गन्तव्यको सूचीको पहिलो नम्बरमा

जोर्डनको पेट्रासिटीलाई राखिएको छ। त्यस्तै, दोस्रो स्थानमा इक्वेडोरको गालापागोस र तेस्रो स्थानमा अस्ट्रेलियाको उलुरु राष्ट्रिय निकुञ्ज परेको छ। लोन्ली प्लानेट संसारकै विश्वासिलो गाइडबुक तथा ट्राभल वेबसाइट अमेरिकी कम्पनी हो।

दीपावली र छठ गरीब किसान र श्रमजीवीका लागि अवसर

महोत्तरी, २५ कात्तिक/रासस

सामान्यतया चाडपर्वमा खर्च बढ्ने भएपनि मिथिलामा दीपावली र छठ गरीब तथा श्रमजीवीका लागि अवसर पनि बन्ने गरेको छ। गरीब किसानका उत्पादनले महत्त्व पाउने र श्रमजीवीलाई पर्व विशेषसँग जोडिएका विभिन्न काम पाउने हुनाले यो पर्व खास अवसरसमेत बन्ने गरेको हो।

गरीब किसानका घर करेसावारीमा लगाइएका फूल, अदुवा, ज्यामिर र केरालगायतका उत्पादनले यी चाडपर्वमा राम्रो मूल्य पाउँछन्। दीपावली पर्वमा व्यापारिक प्रतिष्ठानहरूले लक्ष्मीपूजास्थल सजाउन केराका थामबाट द्वार बनाउने चलन छ। यस प्रयोजनका लागि घरकरेसामा रहेका केराका कोथा (नयाँ हुकका बिरुवा) बेचेर नै गरीब किसानले

राम्रो आर्जन गर्ने गरेका छन्।

"खासमा केराको झ्याडमा एक बोटेमा तीनवटाभन्दा बढी कोथा राख्नुहुँदैन, बढी भएका कोथा छासेर फ्याँक्नुपर्छ," महोत्तरीको भङ्गाहा नगरपालिका-४ रामनगरका गरीब किसान बृजनन्दन राय दनुवार भन्छन्, "यो कोथा छास्ने काम हामी दिवाली (तिहार) पर्वलाई मैथिल जनबोलीले 'दिवाली' र लेख्दा 'दीपावली' हुन्छ। मुखमा गाउँ, सबै फालिनुपर्ने कोथाको मूल्य पाइन्छ।" केराका थामका लागि केही दिन पहिले नै लिनेदिनेले कुरा पक्कापक्की गर्ने यहाँको चलन छ। लक्ष्मीपूजाको एक दिन पहिले त चोकबजारमा केराका थामको बजार नै लाग्ने गरेको छ।

केरा फल र कोथा दुवैको माग हुने दीपावली र केराका घारी नै छठपर्वमा

कतिपयको भाकल हुने गर्छ। दीपावली र छठ सँगसँगै जसो पर्नाले यी पर्वमा केराको खपत निकै बढ्ने गरेको छ। यसबाहेक ज्यामिर, बोटेसहित उखालिएको अदुवा, पातसहितको उखु पनि दुवै पर्वका पूजा सामग्री हुन्। थोरै जग्गा हुने गरीब किसानले आफ्नो घरकरेसामा लगाएका यी वनस्पतिबाट पर्वको अवसरमा राम्रो आर्जन गर्ने गरेका छन्।

यस्तै अरू बेला दैनिक प्रयोजनमा प्रयोग गर्न छाडिएका बाँसका डाला, छिटी, नाडुला, चालु र अन्य चोयाबाट बन्ने सामग्री र माटाका भाँडा कलश राख्ने गाग्रो, दही जमाउने छ्याँची, प्रसाद सामग्री राख्ने तौला र दियो बाल्ने दि्यौरी (पाला) दीपावली र छठ पर्वका खास सामग्री हुन्। अरू बेला यस्ता सामानको

बिक्री हुन छाडे पनि यी पर्वमा बाँसको चोयाका सामग्री बुन्ने डोम र विन एवं माटाका भाँडा बनाउने कुम्हाल जाति समुदायको निकै व्यस्तता बढ्ने गरेको छ। दुवै पर्वको आर्जनले वर्षभरिको नगद जोहो गर्नुपर्ने हुँदा अहिले आफ्नो सीपको खास अवसर भएको यी जाति समुदायका गरीब बताउँछन्। पर्वमा घर र डरोगन गर्ने सीपका कामदारको पनि माग हवाउँ बढ्ने गरेको छ।

हिन्दू वैदिक परम्पराका यी पर्व कृषिसँग अभिन्नरूपले जोडिएको यस भेगका पाका मैथिल बताउँछन्। मुख्य खेती लगाउने समय सकिएको र नयाँ बाली भित्र्याउने समयअघि पर्ने यी पर्व धनी र गरीब सबैका लागि खुशीको अवसर हुने गरेको पाका मैथिल बर्दियास-२ का ६५ वर्षीय वीरेन्द्र झा बताउँछन्।

१०. शङ्खपुष्प (कन्वाल्ब्युलस प्लुरीकालिस)

शङ्खजस्तै आकृतिको श्वेत पुष्प हुने भएकोले नै यसलाई शङ्खपुष्पी भनिएको हो। यसलाई क्षीर-पुष्पी (दूधजस्तै सेतो फूल भएको) माङ्गल्य कुसुमा (जसको दर्शन गर्नाले मङ्गल हुन्छ) पनि भनिन्छ। यो समस्त भारत तथा नेपालको तराई प्रदेशमा जङ्गलीरूपमा पाइन्छ।

वानस्पतिक परिचय- पुष्पभेदले शङ्खपुष्पीको तीन जाति हुन्छ। सेतो, रक्त र नीलो। यीमध्ये सेतो फूल भएको शङ्खपुष्पीलाई नै औषधि मानिएको छ। शङ्खपुष्पीको क्षुप (सानो झार) प्रसरणशील (धेरै फैलने) र ससानो घाँसजस्तै हुन्छ। यसको मूलस्तम्भ बहुवर्षीय (लामो समयसम्म बाँच्ने) हुन्छ, जसको १० देखि ३० सेन्टिमिटर लामो, रौं भएको, केही मास्तिर उठेका शाखाहरू चारैतिर फैलिएका हुन्छन्। जरा भने औलोजति मोटो एक-एक इन्च लामो हुन्छ। बोक्रा मोटो हुन्छ र बाहिरबाट खैरो र खस्रो हुन्छ। भित्रको बोक्रा र काठको बीचबाट दूधजस्तो पदार्थ निस्कन्छ, जसको गन्ध ताजा तेलजस्तो दाहक र परपराउँदो हुन्छ। हाँगा र शाखा पातलो, सेतो रौंले भरिएका हुन्छन्। पात १ देखि ४ सेन्टिमिटर लामो रेखाकार डाँठसहित तीन/तीन वटाको झुपामा हुन्छ। पातलाई मिच्यो भने मुलाको पातजस्तै गन्ध आउँछ।

फूल हलुका गुलाबी रङ्गको र सङ्ख्यामा एक वा दुई वटा कनेरको फूलजस्तै मिल्दोजुल्दो गन्ध हुन्छ। फल ससाना केही गोले खैरो रङ्गको, चिल्लो र चम्किलो हुन्छ। बीउ खैरो वा कालो रङ्गको एकातर्फ तीन धार भएको, अर्कोतर्फ ढालजस्तो हुन्छ। बीउको दुवैतर्फ सेतो रङ्गको झाई देखिन्छ। मेदेखि डिसेम्बरसम्म यसमा फूल र फल लाग्छ। बाँकी समय यो सुक्खा रहन्छ। गिलो अवस्थामा पहिचान गर्न सकिदैन। सेतो रङ्गको शङ्खपुष्पीको क्षुप अन्य प्रकारका अपेक्षा ससाना हुन्छन् तथा यसको पुष्प शङ्खसरह आवर्तान्ति हुन्छ।

पहिचान एवं मिलावट- श्वेत, रक्त एवं नील तीन प्रकारको बिरुवाको मात्र मिलावट हुन्छ। शङ्खपुष्पी नामबाट श्वेत पुष्प मात्र ग्रहण गर्नुपर्छ। नील पुष्पी नामक (कन्वाल्ब्युलस एल्सिनाइडस) क्षुपहरूलाई पनि शङ्खपुष्पी नामबाट ग्रहण गरिन्छ, जुन कि त्रुटिपूर्ण हो। यसको क्षुप छोटो क्रिपिड हुन्छ। मूलको माथिबाट ४ देखि १५ इन्च लामो अनेक शाखा निस्किएर फैलिन्छ। पुष्प नीलो हुन्छ तथा दुई वा तीनको सङ्ख्यामा पुष्प ढण्डमा स्थित हुन्छ। यस प्रकार शङ्खाहुली, कालमेघ (कैसकोरा डेकुसेटा) बाट पनि यसलाई अलगै चिन्न सकिन्छ। प्रायः पन्सारीकहाँ यसको मिलावट भएको शङ्खपुष्पी पाइन्छ। फूल त यसको पनि सेतो हुन्छ तर बिरुवाको उचाइ, फैलिने क्रम, पातको व्यवस्था अलग हुन्छ। तलको पात लामो र माथिको पात छोटो हुन्छ। गुण धर्मको दृष्टिले यो केही त शङ्खपुष्पीसँग मिल्छ तर सबै गुण यसमा हुँदैन। प्रभावी सामर्थ्य पनि क्षीण अल्पकालीन हुन्छ।

सङ्ग्रह तथा संरक्षण एवं कालावधि- छायामा सुकाएको पञ्चाङ्गलाई मुखबन्द डिब्बामा सुक्खा शीतल स्थानमा राख्नुपर्छ। यो सुक्खा औषधि पूर्णरूपमा यज्ञ ताजा स्वरस-कल्कको रूपमा प्रयुक्त हुन सक्छ। वीर्य कालावधि ६ मासदेखि एक वर्षसम्मको हुन्छ।

गुण कर्मसम्बन्धी विभिन्न मत- यसलाई मेध्य (बुद्धिवर्धक) मस्तिष्क शामक एवं नाडी दीर्घ्यसमा सहायक मानिन्छ। महर्षि चरकले 'मेध्या विशेषेण

जडीबुटीद्वारा स्वास्थ्य संरक्षण

च शङ्खपुष्पीमा लेखेका छन्- "स्मरण शक्ति बढाउने औषधिमा शङ्खपुष्पी प्रधान छ।" आयुर्वेदमा मनुष्यको मस्तिष्कलाई बल दिनै जति पनि वनस्पतिहरू बताइएको छ, त्यसमा ब्राह्मी तथा शङ्खपुष्पीलाई नै सर्वश्रेष्ठ मानिएको छ।

औषधिमा एउटा जरूरी तेल पनि निकालिन्छ। पञ्चाङ्गको कुनै विशेष भागमा होइन सम्पूर्ण औषधिमा यो सक्रिय मस्तिष्कलाई बल दिनै जति पनि वनस्पतिहरू बताइएको छ, त्यसमा ब्राह्मी तथा शङ्खपुष्पीलाई नै सर्वश्रेष्ठ मानिएको छ।

जीवेम शरदः शतम्

वितरित गरेको पाइन्छ। यसै कारण शङ्खपुष्पीको पञ्चाङ्ग नै प्रयुक्त हुन्छ।

आधुनिक मत एवं वैज्ञानिक प्रयोग-

ज्वर-दाहमा यसलाई शान्तिदायक पेयको रूपमा तथा पिसाबमा जलन 'डाययु-रेटिक'सरह प्रयुक्त गरिन्छ। मस्तिष्क दीर्घ्यको अलावा यो एक सामान्य दीर्घ्यमा हितकारी बल्य रसायन पनि हो। यसलाई जनरल टनिकको रूपमा पनि प्रयुक्त गर्न सकिन्छ।

भाव प्रकाश अनुसार यो मेधावर्धक, मानस रोगहर्न अपस्मारहर्न

निष्कर्ष- "इन्डियन जनरल अफ मेडिकल रिसर्च"मा डा शर्माले शङ्खपुष्पी मानसिक

(एन्टिइपिपैलिटिक) भूतघ्न तथा विषहर हुन्छ। राजनिघण्टुकार लेख्छन्- ग्रहभूतादिदोषहनी वशीकरण सिद्धिदा अर्थात् यो भूत रोग (हिस्टिरिया) मेटाएर व्यक्तिको मेधामा वृद्धि गरेर उसको व्यक्तित्वलाई सम्मोहक बनाउँछ। लेखकले यसलाई अनिद्राको लागि सर्वश्रेष्ठ औषधि मानेका छन्।

निघण्टु रत्नाकरले पनि मेधा स्मृति वर्धक, कान्तिदायक, तेज बढाउने एवं मस्तिष्क दोषलाई हर्ने मानेका छन्। श्री भण्डारी (वनौषधि चन्द्रोदय) लेख्छन् कि शङ्खपुष्पीबाट मस्तिष्कलाई शान्ति एवं शक्ति पाइन्छ। विशेषगरी अल्पमन्दताको लागि यो औषधि तथा मस्तिष्कीय कार्य बढी गर्नेहरूको लागि यो एउटा बलवर्धक टनिक हो, जसले सीधै स्नायु कोशलाई प्रभावित गर्छ।

डा देसाईको मतानुसार शङ्खपुष्पी मस्तिष्क र मज्जा तन्तुलाई बल दिने औषधि हो। डा खोरी लेख्छन्, शङ्खपुष्पी ज्ञानतन्तुहरूलाई बल दिने नवाँडन टनिक हो। उन्माद र मानसिक कमजोरीमा यसको ताजा रसले तुरुन्त लाभ दिन्छ। डा डिमकको कथन छ कि वेदहरूको समयमा शङ्खपुष्पी गर्भाशयमा कार्य गर्ने औषधि मानिएको थियो तर पछिको समयमा टीकाकारहरूले मस्तिष्कमा कार्य गर्ने सूत्र पनि निकाले।

युनानी मतानुसार शङ्खपुष्पी तर हो तथा बल्य रसायन हो। यसको प्रयोगस्मृतिवर्धन र मस्तिष्क तथा नाडीलाई शक्ति दिनमा गरिन्छ। भ्रम, अनिद्रा, अपस्मार एवं उन्मादलाई निको गर्नको लागि युनानी वैद्यले यसको प्रयोग गर्दछन्।

रासायनिक सङ्गठन- शङ्खपुष्पीबाट एक स्फटिकीय एल्केलाइड निकालिन्छ, जसलाई शङ्खपुष्पीन नाम दिइएको छ। यही यसको सक्रिय सङ्घटक हो। यस

उत्तेजना शामक गुणमाथि विस्तारले प्रकाश पारेका छन्। यसको प्रयोगबाट प्रायोगिक जीवमा स्वतः हुने मांसपेशीको हलचल (स्पान्टियम मोटर एक्टिभिटी) घटेको थियो। शङ्खपुष्पीको निष्कर्ष सेवनबाट मुसामा 'फिनोबाव'द्वारा उत्पन्न गरिएको निद्रा बढेको थियो। यसमा मर्फिनको दर्दनाशक प्रभाव पनि बढ्यो। मुसामा लड्ने प्रवृत्तिमा कमी भयो तथा भित्रबाट आक्रामक प्रवृत्तिमा पनि शान्ति आयो। प्रायोगिक जीवमा विद्युत्को झटकाद्वारा उत्पन्न आक्षेप (कन्वल्शन-मिर्गाजस्तो झटका) तथा कम्पन यस औषधिको प्रयोगपछि शान्त भएको थियो।

थाइराइड ग्रन्थिको अतिस्रावबाट जन्य हडबडाहट, अनिद्रा र कम्पन जस्ता उत्तेजनापूर्ण स्थितिमा शङ्खपुष्पी अत्यधिक सफल मानिएको छ। यो रोग अधिसङ्ख्य जनतालाई आफ्नो राष्ट्रमा प्रभावित गर्छ। यसमा हृदय र मस्तिष्क समानरूपले प्रभावित-रोगी हुन्छन्। स्राव सन्तुलन बनाइराख्न यस औषधिको प्रमुख कार्य हो। बि.एच.यु.का डा गुप्ता, प्रसाद र उडुप्पा अनुसार शङ्खपुष्पी थायरॉइड-क्सिकोसिसले नवीन रोगीमा आधुनिक औषधिभन्दा बढी लाभकारी सिद्ध भएको छ। यदि कुनै रोगीले पहिले एलोपैथिक एन्टिथाइराइड औषधि लिएको थियो र त्यस कारण उत्पन्न दुष्प्रभावबाट पनि शङ्खपुष्पीको कारण मुक्ति पाउन सकिन्छ।

यो दोहोरो लाभलाई हेर्दै अब यस औषधिमाथि विस्तृत जाँच-पडताल आरम्भ गरिएको छ। सेन्ट्रल ड्रग रिसर्च इन्स्टिच्युटका वैज्ञानिकले यो औषधि सीधै थाइराइडको कोशिकामाथि प्रभाव पारेर स्राव नियमन गर्छ। यसको प्रयोगबाट मस्तिष्कमा एसिटाइल कोलिन नामक महत्त्वपूर्ण न्यूरोकेमिकलको मात्रा बढ्छ। यो बढ्नु यस तथ्यको द्योतक हो कि उत्तेजनाको लागि उत्तरदायी केन्द्र शान्त

मास्क, पञ्जालगायत नभएका हुनाले सङ्क्रमितको उपचार गर्न समस्या परेको उनको अनुभव छ।

उनले पछि पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य सामग्री भएपछि सङ्क्रमितको उपचार गर्न केही समस्या नभएको बताइन्। "शुरूमा अस्पतालको पनि व्यवस्थापन थिएन। कसरी बिरामीलाई हेर्ने हो केही जानकारी थिएन। त्यसैले काम गर्न

भइरहेको हुन्छ। मस्तिष्क रक्त अवरोधी झिल्ली (ब्लड-ब्रेनबैरियर)बाट शङ्खपुष्पी एसिटाइलकोलिन मस्तिष्कबाट निस्किएर रक्तमा जान रोकछ।

यो उत्तेजना शामक प्रभाव रक्तचापमाथि पनि अनुकूल प्रभाव पार्छ। प्रयोगबाट पाइएको छ कि भावनात्मक संशोभहरू-तनावजन्य उच्च रक्तचाप जस्ता परिस्थितिमा शङ्खपुष्पी निकै लाभकारी सिद्ध हुन्छ। बानी बसाल्ने ट्रेकिवलाइजसको तुलनामा यो निकै उत्तम हुन्छ किनभने यसले तनावको शमन गरेर दुष्प्रभावहित निद्रा ल्याउँछ र हृदयमा पनि अवसादक प्रभाव पार्छ।

ग्राह्य अङ्क- पञ्चाङ्ग समय क्षुपको चूर्णतया कल्क ताजा अवस्थामा स्वरस-कल्क प्रयुक्त हुन्छ।

मात्रा- कल्क १० देखि २० ग्राम/प्रतिदिन।

चूर्ण- ३ देखि ६ ग्राम/प्रतिदिन स्वरस- २ देखि ४ तोला प्रतिदिन।

यस औषधिलाई बिहान वा साँझ दुईपटक अथवा रोगावस्थानुसार राति नै प्रयुक्त गर्न सकिन्छ।

निर्धारणानुसार प्रयोग- स्मरण शक्ति बढाउनको लागि ६ माशा शङ्खपुष्पी चूर्ण मिश्रीको चाशनी वा दूधसँग प्रतिदिन बिहान लिने शास्त्रोक्त विधानमा बताइएको छ। पञ्चाङ्गलाई दूधसँग घोट्टेर पनि दिन सकिन्छ।

ज्वर प्रलापमा होश गुमाएका तथा प्रलाप गर्दा (डेलिरियम) मस्तिष्कलाई शक्ति दिन तथा निद्रा ल्याउनको लागि शङ्खपुष्पी फान्टरूपमा वा चूर्णलाई मिश्रीसँग दिइन्छ। यसको शर्वत पनि प्रयुक्त गर्न सकिन्छ।

उन्माद र अपस्मारमा यसको स्वरस २० ग्राममा लगभग महर्षेण दिनमा दुईपटक दिइन्छ। शय्या मूत्रको रोगमा जुन प्रायः बच्चालाई बढ्दो उमेरसम्म भइरहन्छ, 'नाक्चरनल एन्युरेसिस'मा रातिको समय शङ्खपुष्पी चूर्ण (३ ग्राम) दूधसँग दिदा लाभ पुग्छ। मनोविकारमा पनि यसको महत्त्वपूर्ण योगदान छ। जति पनि उत्तेजना परम-मनोविकार छ, त्यसलाई प्रारम्भिक स्थितिमा नै शङ्खपुष्पीद्वारा नियन्त्रित गर्न सकिन्छ। उच्च रक्तचाप र अन्य उत्तेजनाजन्य स्थितिहरू जुन त्यसले जन्म दिन्छ, त्यसको रोकथामको लागि एवं उपचारको लागि पनि शङ्खपुष्पीको रस तीन समय अथवा चूर्ण दिनमा दुईपटक दिदा आशातीत लाभ देख्न सकिन्छ।

शङ्खपुष्पीको घृत शर्वत सिरप पनि प्रयुक्त हुन्छ। तर यसमा योगहरूबाट बचेर एकाकी प्रयोग नै श्रेयष्कर मानिन्छ। बढीभन्दा बढी सरस्वती पञ्चकको रूपमा प्रयोग क्षम्य हुन्छ (ब्राह्मी, शङ्खपुष्पी, बच, गोरखमुण्डी, शतावर) जुन मेधावर्धनहेतु सिद्ध प्रयोग हो।

अन्य उपचार- यो कफवात शामक मानिन्छ। बाह्य उपचारमा चर्मरोगमा तथा केशवृद्धिको लागि प्रयोग गरिन्छ। यो दीपक पाचक हो। पेटमा पुगेको विषलाई बाहिर निकाल्नको लागि पनि यसलाई प्रयुक्त गरिन्छ। पेटमा दुखाइ, वायु प्रवाह आदिमा पनि यो गुणकारी हुन्छ। डा. प्रियव्रत अनुसार यो हृदयरोग-रक्तवमन आदिमा लाभकारी हुन्छ। खोकीमा पनि यसले लाभ पुऱ्याउँछ। गर्भाशयको दुर्बलताको कारण जसको गर्भधारण हुँदैन वा नष्ट हुन्छ, त्यसमा पनि यसलाई चिर पुरातनकालदेखि प्रयोग गरिँदै आएको छ। ज्वर-दाहमा यसलाई शान्तिदायक पेयको रूपमा तथा पिसाबमा जलन 'डाययु-रेटिक'सरह प्रयुक्त गरिन्छ। मस्तिष्क दीर्घ्यको अलावा यो एक सामान्य दीर्घ्यमा हितकारी बल्य रसायन पनि हो। यसलाई जनरल टनिकको रूपमा पनि प्रयुक्त गर्न सकिन्छ।

समस्या थियो," उनले भनिन्, "पछि सामग्री पनि पर्याप्त हुन थाल्यो। सङ्क्रमितको उपचार गर्दै जाँदा आँट पनि आयो। बिरामीको राम्रोसँग उपचार गर्न सक्षम भएँ।"

उनले आफू कोभिड-१९ को आइसियु वार्डमा काम गर्ने जानकारी आफ्ना बुबाआमालाई समेत गराएर केही हुँदैन भनेर आफूले सम्झाइन्।

फरक समाचार

विश्व खोप दिवस: कोरोनाकालमा बच्चालाई खोपबाट वञ्चित नगरौं

विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन अनुसार प्रत्येक वर्ष २० देखि ३० लाख व्यक्तिको मृत्युलाई खोपबाट बचाउन सकिन्छ। संसारभरिका १.८७ करोड बच्चा आधारभूत खोप लिन असमर्थ छन्। यस वर्ष खोपको बढी चर्चा छ किनकि अहिले सम्म कोरोनाको खोप बनिस्केको छैन।

मुम्बईको जसलोक अस्पतालका आपात्कालीन चिकित्सा सेवा प्रमुख डा सुनील जैन भन्छन्, "खोप कार्यक्रम चलाएर पनि धेरैजनाले आफ्ना सन्तानलाई खोप लगाउँदैनन्। उनीहरूमा भ्रम छ कि खोपले 'साइड इफेक्ट' देखाउँछ, जबकि त्यस्ता मामिलाहरू सबैमा हुँदैन। कोरोनाकालमा अन्य रोगबाट आफ्ना सन्तानलाई बचाउन खोप लगाउन नबिसिनुहोस्। समयमा आफ्ना सन्तानलाई खोप लगाएर अन्य रोगको जोखिमबाट सन्तानलाई जोगाउन सकिन्छ।"

आज विश्व खोप दिवस हो। यस दिवसको उद्देश्य भनेको मानिसहरूमा खोपबारे छरिएको भ्रम उन्मूलन गर्नु हो र उनीहरूलाई खोप लिन प्रोत्साहित गर्नु हो। यस अवसरमा डा सुनील जैनले बताएका छन्, कसरी खोपका 'साइड इफेक्ट'हरू बुझ्ने र खोप लगाउन कति महत्त्वपूर्ण छ:

खोप लगाउँदा कस्ता किसिमका साइड इफेक्टहरू देखिन्छन् भन्ने प्रश्नमा डा जैनले भने, जसरी रोगको उपचारमा केही साइड इफेक्टहरू देख्न सकिन्छ, त्यसैगरी खोपमा पनि हुन सक्छ। तर यो बिरलै हुन्छ। साइड इफेक्ट हुँदा जुन भागमा खोप लगाइएको हुन्छ, त्यहाँ केही समस्या हुन सक्छ। केही मामिलामा ज्वरो आउँछ।

कुनै पनि खोप व्यक्तिलाई त्यति बेला मात्र पुग्छ, जब वैज्ञानिक, चिकित्सकहरूको जाँचमा त्यो सुरक्षित र प्रभावकारी हुन्छ। खोपबाट रोगको कुनै जोखिम हुँदैन। यदि खोप लगाइएन भने सङ्क्रमित बिरामीबाट स्वस्थ व्यक्तिलाई रोग फैलिने खतरा रहन्छ।

खोप महत्त्वपूर्ण किन हुन्छ : १. बच्चाहरूमा रोग प्रतिरोधक क्षमता कम हुन्छ। त्यसैले दादुरा, गाँठो र खोकीको जोखिम हुन्छ। खोपले रोग प्रतिरोधक क्षमता बढाउँछ। त्यसैले खोपलाई बेवास्ता गर्नुहुँदैन।

२. बच्चाहरूलाई पोलियो, बहिर्रोपन, मस्तिष्क क्षति र मृत्युको जोखिम कम गर्न समयमै खोप लगाउनु आवश्यक छ।

३. विगतका वर्षहरूमा खोप कार्यक्रमका कारण यस्ता रोगहरूको घटनामा कमी आएको छ, तर कुनै पनि महामारीलाई त्यति बेला मात्र रोक्न सकिन्छ, जब आमाबुबाले आफ्ना बच्चालाई सानै उमेरदेखि नै खोप लगाउँछन्।

४. खोप लगाउने बेलामा त्यसको म्याद समाप्त हुने मिति जाँच्नुपर्छ वा यसबारे विशेषज्ञलाई जानकारी गराउनुपर्छ।

५. यदि बच्चा लामो समयदेखि बिरामी छ भने खोप लिनुअघि चिकित्सकलाई यसबारेमा जानकारी गराउनुपर्छ। खोप लगाएपछि बच्चालाई यदि ज्वरो र रुघाको समस्या हुन्छ भने चिकित्सकसँग तुरुन्त भेटनुपर्छ।

६. कैयौँपटक खोप लगाउन बिसिन्छौं। तर चिकित्सकको सल्लाह अनुसार सम्पूर्ण खोप लगाउनुपर्छ।

७. प्रत्येक देशले आफ्नो जनसङ्ख्या र त्यहाँ हुने रोगको आधारमा खोप योजना बनाउँछ, जुन खोप भारतमा लगाइन्छ, आवश्यक छैन कि त्यही खोप अन्य देशमा पनि दिइन्छ।

८. समयमा खोप लगाउनु आवश्यक छ तर हाल कोरोना भाइरसको त्रास पनि छ। त्यसैले खोप कोभिड-१९ को दिशानिर्देश पालन गरेको ठाउँमा लगाउनुपर्छ।

९. बच्चालाई खोप लगाउन जाँदा आफूसँगै बुजुर्ग व्यक्तिलाई नलैजानुहोस् किनभने बूढापाकालाई कोरोनाको जोखिम बढी हुन्छ।

१०. खोप लिनुअघि चिकित्सकसँग समय लिनुपर्छ ताकि अस्पताल वा क्लिनिकमा बढी समय बिताउनुनपरोस्। आफूले मास्क लगाउने र बच्चालाई मास्क लगाउनुको सट्टा फेस शिल्ड लगाउनुहोस्।

युनिसेफको हालै जारी गरिएको रिपोर्टमा भनिएको छ- कोभिड-१९ को कारण दक्षिण एशियामा करीब ४०.५ लाख बच्चाले नियमित लगाउनुपर्ने खोप लगाउन पाएका छैनन्। कोरोनाभन्दा पनि पहिले यस्तो स्थिति थियो तर अहिलेको अवस्था चिन्ताजनक छ। रिपोर्ट अनुसार यदि समयमा खोप दिइएन भने दक्षिण एशियाले स्वास्थ्य आपत्कालीन स्थिति सामना गर्नुपर्छ।

मिर्जापुर-२ की स्वीटी, सचिनकी छोरी

मिर्जापुर वेबसिरीजका कलाकारहरूले आफूलाई पहिचान बनाएका छन्, त्यसमध्ये एक स्वीटी गुप्ताको पनि हुन्। उनको नाम श्रीया पिलगांवकर हो। श्रीया बलिउड अभिनेता सचिन पिलगांवकर र अभिनेत्री सुप्रिया पिलगांवकरकी

छोरी हुन्। गुड्डू पण्डितकी पत्नी स्वीटीको भूमिकामा श्रीयाले आफूलाई पहिचान बनाएकी छन्। एक अन्तर्वार्तामा उनले भनिन्, एक दिन मेरो बुबा मसँग आउनुभयो र भन्नुभयो- केही मानिसहरू आए र मलाई सोधे- तपाईं स्वीटीको बुबा हुनुहुन्छ ? यो सुनेर मेरो पापा निकै खुशी हुनुभयो। यस्ता ससाना कुराले साबित गर्छ कि मेरो काम दर्शकले मन पराउँदै छन्।

मैले अझै लामो यात्रा गर्न बाँकी छु। आमाबुबाले मलाई राम्ररी सिकाउनुभएको छ। उनीहरूले सधैं सल्लाह दिनुभएका छन् कि सफलता र असफलताबाट कहिल्यै हार मान्नुहुँदैन। फिल्म उद्योगमा हामी काम गरिरहेका छौं, त्यहाँ उतार-चढाव हुन्छ किनकि प्रतिभा, भाग्य र अवसरको संयोजनले यहाँ काम गर्दछ।

मेरा आमाबुबाले मलाई सधैं नयाँ कुराको खोजी गर्न प्रोत्साहित गर्नुभयो। मैले धेरै प्रतियोगिता खेले, म एक पेशेवर पौडी खेलाडी पनि थिएँ। मलाई नृत्य पनि मन पर्छ। म कथक नर्तकी थिएँ। मलाई अध्ययन गर्न मनपर्छ। श्रीयाले मराठी चलचित्र, शाहरूख खानको फ्यान र सर्ट मुभीमा अभिनय गरेकी छन्।

- प्रतीक डेस्क (एजेन्सीको सहयोगमा)

स्वास्थ्यकर्मी .....

पोखरेललाई कोभिड-१९ वार्डमा सरुवा गरेपछि सङ्क्रमितको कसरी काम गर्ने होला भनेर डर लागेको थियो।

"सङ्क्रमण फैलिरहेको थियो। त्यही बेला मलाई अस्पतालले कोभिड-१९ वार्डमा काम गर्न पठायो। अस्पतालले

भने पछि जानै पर्‍यो," उनले भनिन्, "म पनि अब सङ्क्रमित हुन्छु। अब घर जान पाइदैन भनेर डर लागेको तर पछि बिरामीको सेवा गर्न पछि पर्नुहुन भनेर आफूमा आँट आयो। अनि कोभिड-१९ को आइसियु सङ्क्रमितको उपचार गर्न थाले।" शुरूशुरूमा अस्पतालमा पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य सामग्री व्यक्तिगत सुरक्षा कवच (पिपिई),

मास्क, पञ्जालगायत नभएका हुनाले सङ्क्रमितको उपचार गर्न समस्या परेको उनको अनुभव छ।

उनले पछि पर्याप्त मात्रामा स्वास्थ्य सामग्री भएपछि सङ्क्रमितको उपचार गर्न केही समस्या नभएको बताइन्। "शुरूमा अस्पतालको पनि व्यवस्थापन थिएन। कसरी बिरामीलाई हेर्ने हो केही जानकारी थिएन। त्यसैले काम गर्न

समस्या थियो," उनले भनिन्, "पछि सामग्री पनि पर्याप्त हुन थाल्यो। सङ्क्रमितको उपचार गर्दै जाँदा आँट पनि आयो। बिरामीको राम्रोसँग उपचार गर्न सक्षम भएँ।"

उनले आफू कोभिड-१९ को आइसियु वार्डमा काम गर्ने जानकारी आफ्ना बुबाआमालाई समेत गराएर केही हुँदैन भनेर आफूले सम्झाइन्।

अन्तर्राष्ट्रिय समाचार

युद्ध अन्त्य गर्न अर्मेनिया र अजरबैजानबीच सम्झौता

येराभान, अर्मेनिया, २५ कात्तिक/एपी नागोर्नो-काराबाखमा भइरहेको युद्ध

तारिखदेखि फेरि युद्ध चर्किएको थियो। यस क्षेत्रमा बेलाबेलामा शान्त हुने र

सहमति भएको हो। विवादित नागोर्नो काराबाख क्षेत्रलाई

अर्मेनिया र अजरबैजानबीच भएको सम्झौतापछि बाकु शहरको सडकमा खुशीयाली मनाउँदै स्थानीय। तस्वीर: रायटर्स

अन्त्यका लागि अर्मेनिया र अजरबैजानले सम्झौता गरेका छन्।

रूसको रोहबरमा मङ्गलवार दुई देशले युद्ध अन्त्य गर्ने सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्। योसँगै यस क्षेत्रमा झन्डै दुई हजार शान्ति सैनिक खटिएका छन्।

सन् १९९४ देखि अर्मेनियाको आदिवासी समुदायको नियन्त्रणमा रहेको यस क्षेत्रलाई दुवै देशले आफ्नो क्षेत्रको रूपमा दाबी गर्दै आएका छन्।

यस भूमिलाई आफ्नो दाबी गर्दै दुई देशका बीचमा भएको भिडन्तका क्रममा अहिलेसम्म तीस हजारभन्दा बढी मानिसको मृत्यु भइसकेको जनाइएको छ। पछिल्लो समय गत सेप्टेम्बर २७

बेलाबेलामा युद्ध चर्किएको हुँदै आएको छ। दुई देशका बीचमा भएको सम्झौता आज मङ्गलवारदेखि नै कार्यान्वयनमा आएकोले दुई देशबीच युद्ध तत्कालका लागि रोकिएको छ।

अर्मेनियाका प्रधानमन्त्री निकोल पशिनियानले सामाजिक सञ्जाल फेसबुकमार्फत लडाइँ सधैंका लागि अन्त्य गर्न आह्वान गरेका छन्। उनले लेखेका छन्, "यो लडाइँ भइरहेँदा आफूलाई व्यक्तिगत रूपमा र आम नागरिकलाई अत्यन्त पीडा भइरहेको छ। त्यसैले यो अब सधैंका लागि अन्त्य गर्नुपर्दछ।"

अजरबैजान र अर्मेनियाबीच पछिल्लो समयमा ६ हप्तादेखि चलेको युद्धपछि

अन्तर्राष्ट्रियरूपमा अजरबैजानको मानिन्छ तर त्यो क्षेत्र सन् १९९४ देखि अर्मेनियाको जातीय समूहको नियन्त्रणमा छ।

नयाँ सम्झौता अनुसार युद्धका क्रममा आफ्नो नियन्त्रणमा लिन सफल नागोर्नो काराबाख क्षेत्रका केही स्थान अजरबैजानले नै प्राप्त गर्ने भएको छ। त्यसबाहेक अन्य केही क्षेत्रबाट समेत आफू फिर्ता हुन अर्मेनियाले सहमति जनाएको छ।

युद्धका क्रममा अजरबैजानले रूसको सैन्य हेलिकोप्टर खसालेको पनि स्वीकार गरेको छ। उक्त आक्रमणमा चालक दलका दुई सदस्यको मृत्यु भएको थियो भने एकजना घाइते भएका थिए। रासस

पेरूका राष्ट्रपतिविरुद्धको महाभियोग प्रस्ताव पारित

लिमा, पेरू, २५ कात्तिक/एफपी पेरूको संसदले राष्ट्रपति मार्टिन भिजकारालाई सन् २०१४ मा क्षेत्रीय प्रशासक रहेको समय घूस लिएको आरोपमा गरिएको महाभियोग प्रस्तावको पक्षमा संसद उभिएको छ।

करीब आठ घण्टा चलेको महाभियोगको सुनुवाइपछि राष्ट्रपतिलाई हटाउने प्रस्तावमा १०५ र विपक्षमा १९ मत परेको हो।

महाभियोग प्रस्ताव पास हुनका लागि संसदका ८७ सदस्यले उनको विपक्षमा मतदान गरे पुग्नेमा योभन्दा निकै धेरै १०५ मत परेको हो।

त्यसैगरी, संसदले गणतान्त्रिक पेरूको राष्ट्रपतिविरुद्धको महाभियोग प्रस्ताव पारित भएपछि उक्त स्थान खाली भएको जानकारी गराएको छ।

यसैबीच भिजकाराले राष्ट्रपतिको कार्यालय छोड्नुपूर्व शिर ठाडो गर्दै आफ्ना समर्थकबीच उभिएका थिए। आफूले संसदको निर्णयलाई चुनौती दिन कानूनी बाटो नखोज्ने घोषणा गरे। उनका समर्थकहरूले राजधानी लिमा र अन्य मुख्य शहरमा उनको पक्षमा नाराबाजी गरेका थिए।

उनले भने, "मैले सरकारबाट दुई वर्ष अठ महीनापछि छोड्दैछु।" यसपछि

आफू तत्काल आफ्नो निजी निवासमा जाने उनले बताए।

"गणतन्त्रको राष्ट्रपति पद रिक्त रहेको घोषणा गर्ने प्रस्तावलाई अनुमोदन गरिसकेको छ," संसद सदस्य मानुयल मेरिनोले बताए।

"म स्पष्ट विवेकको साथ छोड्दै छु र मेरो कर्तव्य पूरा गरिसकेँ," भिजकाराले भने। आफ्नो ३२ महीनाको कार्यकालमा आफूले निकै लोकप्रियता पाएको उनको दाबी थियो।

पेरूमा सन् २०२१ को अप्रिलमा आम निर्वाचनका साथै राष्ट्रपतीय निर्वाचन हुने बताइएको छ। रासस

अमेरिकी राष्ट्रपति ट्रम्पद्वारा रक्षामन्त्री बर्खास्त

वाशिंग्टन, २५ कात्तिक/एपी अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पले आफ्ना रक्षामन्त्री मार्क इस्पेरलाई सोमवार बर्खास्त गरेका छन्।

राष्ट्रपति चयनका लागि हालै भएको निर्वाचनमा दोस्रो कार्यकालका लागि प्रतिस्पर्धा गरेर पराजित भएका ट्रम्पले कार्यकाल सकिनै लागेका समय

रक्षामन्त्रीलाई बर्खास्त गरेका हुन्। रक्षामन्त्री इस्पेरको बर्खास्तीलाई अप्रत्याशित र अस्वाभाविक मानिएको छ। राष्ट्रपति ट्रम्पले सामाजिक सञ्जाल ट्वीटरमार्फत इस्पेरलाई हटाइएको जानकारी दिएका छन्। तर उनलाई हटाउनुको कारण भने उनले स्पष्ट पारेका छैनन्।

ट्रम्प र इस्पेरका बीचमा पछिल्लो केही समयदेखि मतभेद रहेको थियो। गत जूनमा एकजना अश्वेत अमेरिकीको हत्या भएपछि चर्किएको आन्दोलनका क्रममा सेना परिचालन गर्ने कि नगर्ने बारेमा उनीहरूका बीचमा मतभेद भएको हो। त्यति बेला ट्रम्पले आन्दोलन दबाउन सेना परिचालन गर्न खोजे पनि रक्षामन्त्री इस्पेरले भने अस्वीकार गरेका थिए। त्यति बेला नै उनलाई ट्रम्पले बर्खास्त गर्ने अनुमान गरिए पनि अहिले भने अनुमान गरिएको थियो।

राष्ट्रपति ट्रम्पले इस्पेरलाई हटाएर खाली भएको रक्षामन्त्रीको पदमा नेशनल काउन्टर टेरोरिजम सेन्टरका निर्देशक क्रिस्टोफर मिलरलाई जिम्मेवारी दिएका छन्।

ट्रम्पले नवनि्युक्त रक्षामन्त्री मिलरले राम्रो काम गर्ने विश्वास व्यक्त गर्दै बर्खास्त रक्षामन्त्री इस्पेरलाई विगतको सेवाका लागि धन्यवाद दिएका छन्।

बर्खास्त भएका इस्पेरले पनि राष्ट्रपति ट्रम्पप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दै जिम्मेवारीमा रहँदा सविधान र सैनिक तथा सुरक्षाको मर्म अनुसार काम गर्ने प्रयत्न गरेको उल्लेख गरेका छन्। रासस

म्यानमामा सूचीको पार्टीलाई बहुमत

याङ्गुन, २५ कात्तिक/एएनआई म्यानमाका सत्तारूढ दल नेशनल लिग फर डेमोक्रेसी (एनएलडी)ले बहुमत प्राप्त गरेको छ।

प्रजातन्त्रवादी नेत्री आङ साङ सूची नेतृत्वको पार्टीले आइतवार भएको निर्वाचनबाट प्रतिनिधिसभामा बहुमत प्राप्त गरेको हो। उनको पार्टीले बहुमत प्राप्त गरेको केन्द्रीय निर्वाचन आयोगले मङ्गलवार घोषणा गरेको छ।

निर्वाचनमा कूल पाँच हजार ६३९ जना उम्मेदवारमध्ये सूचीको सत्तारूढ दलको तर्फबाट एक हजार १०६ जना उम्मेदवार रहेका छन्। म्यानमाका एक हजार ११७ संसद सदस्यका लागि निर्वाचन

भएको हो। मङ्गलवार बिहानसम्ममा कूल ४७ जना निर्वाचित भएकामा सूचीको पार्टीले मात्रै ४४ सिटमा जीत हासिल गरेको छ। विपक्षी युएसडिपी तीन सिटमा मात्रै विजयी भएको थियो।

म्यानमामा सन् २०१२ मा उपनिर्वाचन भएको थियो भने सन् २०१५ मा आमनिर्वाचन भएको थियो। न्यो कार्यकाल सकिँएपछि अहिले फेरि निर्धारित समयमै निर्वाचन भएको हो। सन् २०१५ मा भएको निर्वाचनमा पनि सूचीको पार्टीले पूर्ण बहुमत प्राप्त गरी सन् २०१६ देखि सरकार सञ्चालन गर्दै आएको थियो। रासस

पटेवासुगौलीमा शुभकामना कार्यक्रम

प्रस, पंचगावो, २५ कात्तिक/नेपाल शिक्षक सङ्घ पटेवासुगौली गाउँपालिका एकाइको आयोजनामा दीपावली तथा छठ पर्वको अवसरमा शुभकामना कार्यक्रम भएको छ।

पटेवासुगौली गापा-४ गुदरबाबा मन्दिर प्राङ्गणमा भएको शुभकामना कार्यक्रमको उद्घाटन ज्येष्ठ नागरिक परमेश्वर गौरीले गरेका थिए।

कार्यक्रममा गापा उपाध्यक्ष ममता महतोले बालबच्चाको जीवन सुधारमा शिक्षकहरूलाई एक भएर अगाडि बढ्न सुझाव दिइन्। उनले शिक्षकबीचको गुट, उपगुटले स्थानीय तहमा काम गर्न अठ्ठरो भएको बताइन्। उनले पार्टीभित्र पनि सोही अनुरूपको गुट, उपगुट हावी

सुगौली गाउँपालिका-४ गुदरबाबा मन्दिर प्राङ्गणमा आयोजित शुभकामना कार्यक्रममा सहभागीहरू। तस्वीर: प्रतीक

भएकोले पसा जिल्लामा पराजय भोग्नुपरेको बताइन्। उनले आगामी चुनावमा सबै एक भएर जिल्लामा नेकाको

एकाधिकार बनाउन आग्रह गरिन्।

युवा नेता चन्द्रकिशोर चौधरीले कम्युनिस्ट सरकारले शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि क्षेत्रमा खासै प्रगति नगरेको आरोप लगाए। उनले यो क्षेत्रमा सरकारले विभेद गरेको बताए। उनले समाज सुधारमा शिक्षकको भूमिका अहम् हुने हुनाले आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्न सुझाए।

नेकाका जिल्ला सदस्य दिनेश चौधरीले शिक्षकविना राजनीतिक सफलता नहुने दाबी गरे। उनले शिक्षकहरूलाई राजनीतिकरूपमा एक हुन आग्रह गरे। एकाइ कमिटी संयोजक हरिराज यादवको अध्यक्षतामा आयोजित कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रस पसाका उपाध्यक्ष भगवती चौधरी, नेका पसा क्षेत्र नं ३ का संयोजक सुलेमान मिर्जा दर्जी, नेपाल शिक्षक महासङ्घका जिल्ला अध्यक्ष तीर्थराज यादव, शिक्षक सङ्घ पसाका अध्यक्ष प्रदीप जैसवाल वडाध्यक्षहरू माधव राउत, विजय गैरेलगायतले शुभकामना व्यक्त गरेका थिए।

नदीजन्य पदार्थ.....

देखिएकाले परिमार्जन गर्ने निर्णय पनि गरेको छ।

उक्त मापदण्डलाई समयसापेक्ष बनाउन आवश्यक समन्वय गरी सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले १५ दिनभित्र परिमार्जन गर्ने निर्णय पनि बैठकले गरेको छ।

पार्टी हितको लागि एकजुट हुन आग्रह

प्रस, पसागाडी, २५ कात्तिक/नेपाली काङ्ग्रेसका केन्द्रीय सदस्य

बताए। उनले सबैलाई एक भएर पार्टी हितमा लान आह्वान गरे।

पसागाडी नगरपालिका-३ मा आयोजित शुभकामना कार्यक्रम। तस्वीर: प्रतीक

अजय चौरसियाले पार्टी कार्यकर्ताहरूलाई एकजुट भएर पार्टी हितमा लान आग्रह गरेका छन्।

पसागाडी नगरपालिका-३ स्थित तम्बा छयोलिङ विश्व उद्धार गुम्बामा नेका पसागाडी नपाले आयोजना गरेको नगरस्तरीय शुभकामना आदानप्रदान तथा समीक्षा गोष्ठीमा कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि एवं केन्द्रीय सदस्य चौरसियाले पार्टीमा मतमतान्तर हुनु स्वाभाविक भएपनि त्यसको आडमा गुटबन्दी गरेर राजनीतिक गर्वा पार्टीको हित नहुने

पसागाडी नपाका नगर संयोजक विश्वमोहनदास थारूको अध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा प्रदेशसभा सदस्य राजेश्वर साह तेली, नगरप्रमुख लोकनारायण यादव, वडाध्यक्ष समसुद्दीन शाह देवान, किसुनदेवप्रसाद यादव, बुध सभापति जङ्गबहादुर दास थारू, जिल्ला सदस्य सुकमान तामाङ, राजेश्वर यादव, सरजुग साहलगायतले मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए।

कार्यक्रमको सहजीकरण लक्ष्मी लामाले गरेकी थिइन्।

अफिमसहित दुईजना पक्राउ

जीतलाल श्रेष्ठ, निजगढ, २५ कात्तिक/प्रतिबन्धित लागूऔषध अफिमसहित बाराको निजगढबाट दुईजनालाई पक्राउ गरिएको छ।

पक्राउ पर्नेमा बारा निजगढ नगरपालिका-७ का वर्ष २८ का सोम जिम्बा र सल्लाही वाग्मती नगरपालिका १२ का वर्ष ३० का दिल बहादुर थिङ रहेको बारा प्रहरीले जनाएको छ। केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरोको टोली र इलाका प्रहरी कार्यालय चन्द्रनिगाहपुरको संयुक्त टोलीले

१ किलो ८०० ग्राम अफिमसहित जिम्बा र थिङलाई नियन्त्रणमा लिई आवश्यक अनुसन्धान शुरू गरिएको इपका चन्द्रनिगाहपुरका प्रहरी नायब उपरीक्षक हेमबहादुर शाहीले जानकारी दिए। उनीहरूलाई निजगढ-८ स्थित बुद्धचोक आसपासबाट पक्राउ गरिएको इलाका प्रहरी कार्यालय निजगढले जनाएको छ। पक्राउ परेकामध्ये एकजना निजगढ प्रहरी परिसरबाट भाग्न थाल्दा प्रहरीले तत्कालै नियन्त्रणमा लिन सफल भएको थियो।

प्रश्नपत्र निर्माणसम्बन्धी गोष्ठी

प्रस, रौतहट, २५ कात्तिक/रौतहट जिल्लामा विज्ञान समूहतर्फका प्रश्नपत्र निर्माणका लागि एक दिने कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न भएको छ।

राजदेवी नगरपालिकास्थित नेमधारी वासुदेव नमुना मावि मूडवलवामा आयोजित कार्यशाला गोष्ठीको उद्घाटन परीक्षा सञ्चालन समितिका संयोजक सुदामा राय यादवले गरेका थिए। कार्यक्रममा विद्यालयका प्रअ रविशङ्कर यादवले कार्यशालासम्बन्धी जानकारी गराएका थिए। उनले प्रश्नपत्र निर्माण

विशिष्टीकरण तालिका, सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रम तथा रा.प. बोर्डबाट उपलब्ध स्रोत साधनको प्रयोग गरी प्रश्नपत्र निर्माण गरेर रौतहट जिल्लाको परीक्षा गुणस्तरीय कायम गराउन शिक्षकहरूको महत्त्वपूर्ण भूमिका हुने बताए। कार्यक्रममा विज्ञान समूहतर्फका विषयहरू भौतिक, रसायन, गणित, जीव विज्ञान तथा प्राविधिक धार एचबी समूह सिभिल, कम्प्युटर इन्जिनियरिङतर्फका २/२ विषयका बारेमा कार्यशालामा जानकारी गराइएको थियो।

लजिस्टिक नियमावली.....

नसोचेको बताए। उनले श्रीसिया सुक्खा बन्दरगाह र आइसिपीमा उद्योगी व्यवसायी तथा एजेन्टको लागि न्यूनतम सेवासमेत प्रवाह नभएको औल्याए। सेवाग्राहीका लागि राम्रो शौचालय, बस्ने कोठा, चालकको लागि आराम गर्ने कक्ष, क्यान्टिन, होटललगायतका केही सुविधा छैन। २४ घण्टामा १० घण्टा भन्सार बन्द रहन्छ। १४ घण्टा मात्र भन्सारले सेवा दिने भएकोले एक दिन पास भएको ट्रक अर्को दिन निस्कँदा दुई दिनको पार्किङ शुल्क तिर्नुपर्ने बाध्यता छ।

यस विषयमा नेपाल सरकारको वाणिज्य सचिव वैकुण्ठ अर्यालले नेपाल सरकारले लजिस्टिक व्यवसायलाई एउटा अवसरको रूपमा अध्ययन गरी आगामी वैशाखभित्र लजिस्टिक व्यवसाय सञ्चालन र नियमन गर्न नियमावली बनाउन लागेको बताए। उनले भने, "उद्योगी-व्यवसायी र विज्ञको सुझावको आधारमा आगामी वैशाखसम्म सरकारले लजिस्टिक व्यवसाय सञ्चालन गर्ने नियमावली बनाउनेछ। त्यसपछि यो व्यवसायमा पनि आकर्षण थपिनेछ भने व्यवस्थित हिसाबले लजिस्टिक व्यवसाय अघि बढ्नेछ।"

आजको राशिफल			
मेष	शुभ	वृष	शुभ
मिथुन	शुभ	कर्कट	शुभ
सिंह	शुभ	तुला	शुभ
कन्या	शुभ	मकर	शुभ
धनु	शुभ	कुम्भ	शुभ
मिथुन	शुभ	वृष	शुभ
सिंह	शुभ	तुला	शुभ
कन्या	शुभ	मकर	शुभ
धनु	शुभ	कुम्भ	शुभ

प्रदेश सरकार
प्रदेश नं २
उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय
उद्योग, वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित संरक्षण निर्देशनालय
घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय
गौर, रौतहट

संशोधित सूचना

यस कार्यालयबाट मिति २०७७/०७/२५ गते प्रकाशित Invitation For Bids सूचनामा बोलपत्र खरीद गर्ने अन्तिम मिति २०७७/०८/२४ हुनुपर्नेमा भूलवश २०७७/०८/२४ हुन गएकोले सोलाई संशोधन गरी बोलपत्र खरीद गर्ने अन्तिम मिति २०७७/०८/२४ कायम गरिएको तथा धरौटी रकम रु १,५०,०००.०० खाता नं. १२१०१००२०३०००० खाताको नाम: ख-२-३-धरौटी प्र.ले.नि.का. रहेको समेत सम्बन्धित सबैमा जानकारीको लागि यो संशोधित सूचना प्रकाशन गरिएको छ।

- उद्योग अधिकृत

पानीट्याङ्गी सडक निर्माणमा अनियमितता

तस्वीर: प्रतीक

प्रस, वीरगंज, २५ कात्तिक/
वीरगंज महानगरपालिकाको लगानीमा पानीट्याङ्गीदेखि बाइपाससम्म निर्माण भइरहेको कालोपत्रे कार्य गुणस्तरहीन भएको स्थानीयले आरोप लगाएका छन्।

२०७५ असारमा सो सडकलाई कालोपत्रे गरिएको थियो। प्रत्येक वर्ष सो सडक कालोपत्रे भइरहे पनि कालोपत्रे गुणस्तरहीन हुने गरेको स्थानीयले आरोप लगाए। कालोपत्रे र मरम्मत कार्य मापदण्ड

अनुसार नरहेको देखिन्छ। पिचमाथि पिच गर्दा टिकाउ नहुने प्राविधिकहरूको भनाइ छ। कालोपत्रे गर्नका लागि पुरानो पिच उखेलेर मापदण्ड अपनाइ काम गर्नुको साटो पिचमाथि पिच गर्दा सडक टिकाउ नहुने स्थानीयको भनाइ छ।

यस विषयमा महानगरका योजना शाखा प्रमुख इन्जिनियर राकेश साहले सो सडक कालोपत्रे तथा मरम्मत नगरी ओभरल्यापको योजना रहेको तर शीर्षक मात्र मरम्मतको रहेको बताए। ठेक्का

रकमको ३६ प्रतिशत घटीमा महाशक्ति कन्स्ट्रक्सनले ठेक्का सकार गरेको हो। ठेक्का सकार मूल्य रु २५ लाख रहेको जनाइएको छ। आफू पनि केही समय अगाडि आएकोले गत वर्ष सो सडकखण्डमा काम भए, नभएको जानकारी नभएको ई साहले बताए। उनले ४० एमएमको कालोपत्रेमाथि ओभरल्याप गर्ने योजना अनुसार काम भइरहेको र स्थानीयले लगाएको आरोप बुझ्न प्राविधिकहरूलाई पठाउने बताए।

खेलकुदको संसार

भेट्टान फुटबलमा वीरगंज र सिमरा विजयी

प्रस, जीतपुर, २५ कात्तिक/
जीतपुरसिमरा उपमहानगरपालिका-५ बकुलियामा जारी भेट्टान क्रिकेट प्रतियोगिता अन्तर्गत मङ्गलवार सम्पन्न दोस्रो दिनको खेलमा वीरगंज र सिमरा विजयी भएका छन्।

वीरगंजले बकुलियालाई र सिमराले कोल्हवीलाई पराजित गरेको हो। यसअघि हिजो त्रिशूल युवा क्लबद्वारा आयोजना गरिएको भेट्टान फुटबल प्रतियोगिताको जीतपुरसिमरा उपमहानगरपालिकाको उपप्रमुख सरस्वतीदेवी चौधरीले उद्घाटन गरेकी थिइन्। उद्घाटन खेलमा हेटौंडा र वीरगंज विजयी भएका थिए।

दुईवटा खेलमा हेटौंडा-वीरगंज र वीरगंज-फतेपुरबीचको खेलमा हेटौंडा र वीरगंज विजयी भएका हुन्। प्रतियोगितामा ४० वर्षमाथिका खेलाडीहरू सहभागी ८ वटा समूह भाग लिएको नेकपाका नेता मनोज पौडेलले बताए।

तस्वीर: सौजन्य

मकवानपुरकी निरुलाई पुम्सेमा स्वर्ण पदक

प्रस, मकवानपुर, २५ कात्तिक/
यही कात्तिक २२ देखि २४ गतेसम्म सम्पन्न भर्चुअल अन्तर्राष्ट्रिय तेक्वान्डो पुम्से च्याम्पियनशिपमा मकवानपुरकी निरु मगरले स्वर्णपदक जितेकी छन्।

च्याम्पियनशिपमा नेपालसहित १९ राष्ट्रका तीन सय ६२ खेलाडीले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए। च्याम्पियनशिपमा नेपालका १ सय ९० जना साथै हङकङ, मलेसिया, श्रीलंका, भारत, म्यानमा, मकाउ, थाइल्यान्ड, मेक्सिको, अस्ट्रेलिया, जापान, नाइजेरिया, बङ्गलादेश, पूर्वी टिमोर, बेलायत, दक्षिण कोरिया, फिलिपिन्स र कम्बोडियाका समेत ७९१ जना खेलाडीले प्रतिस्पर्धा गरेका थिए।

४० वर्षभन्दा बढी उमेर समूहका सहभागीबीच भएको प्रतिस्पर्धामा नेपालको तर्फबाट सहभागी निरु मगर स्वर्णपदक जित्न सफल भएकी हुन्। उनी मकवानपुर तेक्वान्डो डोजाङ्की खेलाडी हुन्।

सशस्त्र र जनपद प्रहरीबीच ढुङ्गा हानाहान

प्रस, वीरगंज, २५ कात्तिक/
वीरगंज महानगर-१७ नगवाको पूर्वपट्टि रहेको सिंघाही खोलामा आइतवार राति बारा सशस्त्र प्रहरी तथा पर्सा प्रहरीबीच झडप भएको समाचार छ।

भारतबाट तस्करीको सामान वीरगंज न्याउन खोज्दा बाराका सशस्त्र प्रहरी तथा पर्साका नेपाल प्रहरीबीच ढुङ्गा हानाहान भएको प्रत्यक्षदर्शीले बताएका छन्। बारा, पर्सा सीमा छुट्याउने सिंघाही नदीको पूर्वपट्टि बाराबाट वीरगंजमा ल्याउन लागेको पटाकालगायत अन्य सामान नेपाल प्रहरीले रोक्न खोज्दा तस्करहरूले प्रहरीमाथि ढुङ्गा प्रहार गरेको

प्रत्यक्षदर्शीले बताए।

खोलानजीकै रहेको फोहरमैला व्यवस्थापन केन्द्र, वीरगंजका कर्मचारीलाई समेत बाराका सशस्त्र प्रहरीले कुटपिट गरेको जानकारी प्राप्त भएको छ।

प्रहरी स्रोतका अनुसार सो सामान वीरगंज छिराउन इलाका प्रहरी कार्यालय नगवाले रकम लिएको र सामान आउँदैछ भनी सूचना प्रहरी चौकी इनर्वाले थाहा पाएपछि इनर्वा प्रहरी चौकीले सामान रोक्न खोजेको थियो। सोही क्रममा बारा र पर्साका सुरक्षाकर्मीबीच विवाद भएको थियो।

यस विषयमा इलाका प्रहरी

कार्यालयका प्रहरी नायब निरीक्षक श्यामकिशोर यादवसँग बुझ्दा राति साढे ९ बजेतिर प्रहरी चौकी इनर्वा र बाराका सशस्त्र प्रहरीबीच विवाद भएको तर आफू पछि गएको बताए।

वडा प्रहरी कार्यालय बिर्ताबाट गएको टोलीले विवाद सुन्दाएकै प्रानि यादवले जानकारी गराए।

प्रहरी उपरीक्षक गङ्गा पन्तले बारा हुँदै पर्सामा ठूलो मात्रामा पटाकालगायत अन्य सामानहरू आउन लागेको सूचनाको आधारमा प्रहरीले रोक्न खोज्दा तस्करहरूले ढुङ्गामुढा गरेको र सो विषयमा अनुसन्धान भइरहेको जानकारी दिइन्।

क्लबको भवन भत्काउने विषय विवादमा

प्रस, पोखरिया, २५ कात्तिक/
कालिकामाई गाउँपालिका-२ गदियानीस्थित ब्रिलियन्ट युवा क्लबको भवन अदालतको आदेशमा भत्काउन लागेको गाउँपालिकाका अध्यक्ष नथुनी कुशवाहाले बताएका छन्।

एक दशकअघि निर्मित सो भवन सार्वजनिक जग्गामा निर्माण भएको र सो सम्बन्धमा जिल्ला, उच्च र सर्वोच्चको गाउँलेहरूको विरोधको कारण भवन फैसला क्लबविरुद्ध भएको र अदालतले अहिले भत्केको छैन। गापा अध्यक्ष

सो सम्बन्धमा जिल्ला, उच्च र सर्वोच्चको फैसला क्लबविरुद्ध भएको र अदालतले

ब्रिलियन्ट युवा क्लबले निर्माण गरेको भवन। तस्वीर: सौजन्य

सार्वजनिक स्थानमा निर्मित भवन भत्काउन निर्देशन दिएको हुनाले भत्काउन खोजेको बताएका छन्।

सार्वजनिक जग्गामा निर्मित ब्रिलियन्ट युवा क्लबको भवन खाली गराउने विषयमा राजुल सहनीले मुद्दा दायर गरेका थिए। हालै मुद्दाको फैसला क्लबविरुद्ध आएपछि खाली गराउन लागेको गापा अध्यक्ष कुशवाहाले प्रस्ट्याए। कात्तिक २० गते गापा अध्यक्ष कुशवाहा र वडा अध्यक्ष सोनालाल साह भवन भत्काउनको लागि जेसिबी लिएर पुगेका थिए। स्थानीयले भने क्लबले प्रयोग गर्ने भवन तोड्नुको साटो अन्य प्रयोजनमा ल्याउन माग गरेर रोक्न लगाएका थिए।

कुशवाहा भने अदालतको आदेश भएकोले भवन भत्किने क्रममा अडिग छन्। गाउँलेहरू भने क्लबको भवनमा पशु अस्पताल अथवा वडाकै अन्य कामको लागि प्रयोग गर्नुपर्ने सुझाव दिन्छन्।

१० धुर जग्गामा रहेको सो भवनको विषयलाई लिएर अहिले गदियानीमा मतमतान्तर शुरू भएको छ। गापा अध्यक्षमाथि व्यक्तिगत प्रतिशोधमा आएर सार्वजनिक सम्पत्ति तहसनहस गर्न खोजेको आरोप लागेको छ तर गापा अध्यक्षले भने सो आरोप मिथ्या भएको बताए। दश वर्षसम्म मुद्दा खेपेर अहिले हारेपछि मिथ्या आरोप लगाउनु गलत हुने उनको भनाइ छ।

श्रीवास्तवमाथि कारबाईका लागि उजूरी

प्रस, रौतहट, २५ कात्तिक/
नेपाल पत्रकार महासङ्घ प्रदेश नं २ का सदस्य शैलेन्द्र झाले कृषि ज्ञान केन्द्रका निमित्त प्रमुख रवीन्द्रकुमार श्रीवास्तवमाथि मङ्गलवार कारबाईका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय रौतहटमा उजूरी दिएका छन्।

कृषि ज्ञान केन्द्रमा प्राङ्गारिक मल खरीद, स्यालो ट्यूबेल जडान, भवनको छत मर्मत, बिजुली वाइरिङमा

अनियमितता भएकोले उनले आवश्यक कारबाईका लागि जिप्रका रौतहटमा उजूरी दर्ता गराएका हुन्।

सार्वजनिक खरीद ऐनविपरीत निमित्त प्रमुख श्रीवास्तवले विभिन्न शीर्षकमा खर्च गरी अनियमितता गरेकाले जिप्रकामा उजूरी दिएको झाले बताए।

पत्रकार झाले उजूरी दिएपछि निमित्त प्रमुख श्रीवास्तवले उनलाई धम्की दिँदै

अभद्र व्यवहार गरेपछि उनले कारबाई माग गरेका छन्। व्यापक अनियमितता भएको थाहा पाउँदा सत्यतथ्य जानकारी लिन नेपालको संविधानको धारा २७ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ३ र ७ बमोजिम सूचना माग निवेदन दर्ता गराउन सूचना अधिकारीकहाँ जाँदा निमित्त प्रमुख श्रीवास्तवले सूचना दिन मिल्दैन भन्दै अभद्र व्यवहार गरेका थिए।

सूचना अधिकारीलाई कात्तिक २३ गते निवेदन दिएकोमा निवेदनसँग नागरिकताको प्रतिलिपि राख्न आग्रह गर्दा आफू नागरिकताको प्रतिलिपि लिई कात्तिक २४ गते सूचना अधिकारीकहाँ जाँदा नि प्रमुख श्रीवास्तवले अभद्र व्यवहार गरेको पत्रकार झाले बताए। रौतहटका सञ्चारकर्मीहरूले सूचना माग गर्दा हालसम्म कसैलाई सूचना दिइएको छैन।

लागूऔषधसहित दुईजना युवक पक्राउ

प्रस, वीरगंज, २५ कात्तिक/
जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्सांले

सूचनाको आधारमा प्रहरीले कलैया उपमहानगर-९ रामपुरबाट २९ वर्षीय

तस्वीर: प्रतीक

लागूऔषधसहित दुईजना युवकलाई पक्राउ गरेको छ। वीरगंज महानगर-२५ मौजे श्रीसियाबाट बारा जिल्ला, कलैया उपमहानगर-९ रामपुर बस्ने २० वर्षीय रोशन साह कलवारलाई फेनारगन, डाइजेपाम, नुफिन ६००/६०० थान गरी १८ सय एम्पुलसहित पक्राउ गरिएको थियो। पक्राउ परेका कलवारले दिएको

चन्दन कुशवाहालाई पनि पक्राउ गरेको छ। ना.२५ ६४२८ नं.को मोटरसाइकलसहित कुशवाहालाई पक्राउ गरिएको हो। प्रहरीले दुवैजनाको मिलेमतोमा लागूऔषधको कारोबार हुने गरेको प्रारम्भिक अनुसन्धानबाट खुलेको जनाएको छ। पक्राउ परेका दुवैजनालाई लागूऔषध मुद्दा चलाइएको जिप्रका, पर्साले जनाएको छ।

आजको कार्यक्रम				
सि.नं.	आयोजक	कार्यक्रम	स्थान	समय
		जानकारी आण		

Make your stay with us is a memorable experience

Lords Plaza Birgunj is a world class hotel built to treat all types of travelers. This beautiful hotel is equipped with contemporary Rooms and Suites, Business Center, Four Conference Rooms, Three Food and Beverage outlets - Bar, Multi Cuisine Restaurant & Roof Top Dining, Spa, Gym, Pool and Casino.

Diyalo
Lords
PLAZA
Exhilarating Hospitality
Birgunj

Call - 51525252, 98028 19788, 98028 19787

Aadarsh Nagar, Birgunj, Nepal, www.lordshotels.com,